

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
2. หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
3. ลักษณะการจัดการเรียนการสอนเด็กก่อนวัยเรียนที่มีประสิทธิภาพ
4. การจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนในชุมชน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความหมายของความคิดเห็น

แนวความคิดที่เกี่ยวกับความคิดเห็น เป็นแนวความคิดที่กล่าวถึง การแสดงออกทางด้านความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยขึ้นกับปัจจัยหลาย ๆ ที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์นั้น ๆ ในการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจความหมายของความคิดเห็นก่อน โดยมีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับความคิดเห็นหลายท่าน ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2524 : 249) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า เป็นข้อพิจารณาว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญา ความคิดประกอบถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปก็ตาม

สมพร ทองทั่ว (2543 : 5) สรุปไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกด้านความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ด้วยการพูด การเขียน โดยมีพื้นฐานความรู้เดิม ประสบการณ์ที่บุคคลได้รับ ตลอดจนสภาพแวดล้อมของบุคคลนั้น เป็นหลักในการแสดงความคิดเห็น

นพมาศ ชีรเวทิน (2539 : 99) อธิบายว่า ความคิดเห็นนั้นถูกจัดว่าเป็นส่วนที่มนุษย์ได้แสดงออกมาโดยการพูดหรือการเขียน มนุษย์นั้นจะพูดจากใจจริง พูดตามสังคมหรือพูดเพื่อเอาใจผู้ฟังก็ตาม แต่เมื่อพูดหรือเขียนไปแล้วก็จะทำให้เกิดผลได้ คนส่วนใหญ่มักจะถือว่าสิ่งที่มนุษย์แสดงออกมานั้นเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความในใจ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่นิยมกันมากที่จะสำรวจความคิดเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือที่เรียกกันว่า การสำรวจประชามติ (Polling) จึงอาจกล่าวได้ว่า การหยั่งประชามติ เป็นเครื่องมือสำคัญทางวิชาการที่ใช้ศึกษาและสำรวจการแสดงออกทางความคิดเห็นในปัจจุบัน

เรื่องชัย สานนท์ (2541 : 11) ให้ความหมายของ “ความคิดเห็น” เป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกที่อยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงและทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งอาจจะเป็นบุคคล กลุ่มคน หรือ สถานการณ์ เป็นต้น ความคิดเห็นอาจจะเป็นไปในทางเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับสิ่งนั้น

ชัยพงษ์ โชติวรรณ (2541 : 12) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกที่อยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงและทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งอาจจะเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล หรือสถานการณ์ เป็นต้น ความคิดเห็น อาจจะเป็นไปในทางเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อสิ่งนั้นได้

ไพรัช สุขสงญาติ (2542 : 7) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกด้านความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นความรู้สึกเชื่อถือที่ไม่อยู่บนความแน่นอนหรือความจริง แต่ขึ้นอยู่กับจิตใจ บุคคลจะแสดงออกโดยมีข้ออ้างหรือการแสดงผลสนับสนุนหรือปกป้องความคิดเห็นนั้น ความคิดบางอย่างเป็นผลของการแปลความหมายข้อเท็จจริงซึ่งเกิดขึ้นกับคุณสมบัติประจำตัวของแต่ละบุคคล เช่น พื้นความรู้ ประสบการณ์ในการทำงาน สภาพแวดล้อม ฯลฯ และมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบที่สำคัญ การแสดงความคิดเห็นนี้ อาจจะได้รับยอมรับหรือปฏิเสธจากคนอื่นก็ได้

ประสาน กำจรเมณกุล (2542 : 5) กล่าวว่า ความคิดเห็น คือ ทัศนคติที่อยู่ภายในจิตสำนึกของตนเมื่อเกิดความรู้สึกชอบ ไม่ชอบต่อสิ่งใดแล้วก็จะกระทำพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความรู้สึกภายในของตน

สรุปได้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางด้านความเชื่อ และความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคล โดยทางการพูด หรือ การเขียน หรือการแสดงออกทางความรู้สึกอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยอาศัย ความรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งสภาพแวดล้อม เพื่อสะท้อนถึงความในใจของผู้นั้น ซึ่งอาจจะไม่ตรงกับความคิดเห็นของผู้อื่นก็ได้ โดยความคิดเห็นนั้นอาจแสดงออกมาทั้งทางบวกและทางลบ

องค์ประกอบของความคิดเห็น

สุนิดา พูนสวัสดิ์ (2543 : 22 - 25) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของความคิดเห็นแบ่งได้ 3 ประเภทดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบทางด้านความคิดความเข้าใจ (The Cognitive Component) การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งเร้าเป็นส่วนประกอบทางด้านความรู้ซึ่งจะช่วยให้การประเมินค่าและสรุปผลต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ความคิดเห็นจะแสดงออกมาในลักษณะของความเชื่อว่าอะไรถูก อะไรผิด
2. องค์ประกอบทางด้านท่าทีความรู้สึก (The Affective Component) เป็นส่วนประกอบทางด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ที่สืบเนื่องมาจากที่บุคคลได้รับประเมิน ความรู้สึกต่อสิ่งเร้านั้น ทำให้ทราบทิศทางของอารมณ์หรือความรู้สึกว่าเป็นไปในทางบวกหรือลบได้ ความคิดเห็นจะแสดงออกมาในลักษณะของความชอบหรือไม่ชอบ พอใจ หรือไม่พอใจ

3. องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรมหรือด้านปฏิบัติ (The Behavioral Component) เป็นส่วนประกอบที่แสดงแนวโน้มของบุคคลที่จะเป็นพฤติกรรมหรือการแสดงออกความคิดเห็น จึงแสดงออกมาในลักษณะของการยอมรับ หรือปฏิเสธ

องค์ประกอบทั้ง 3 ด้านนี้ ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องสัมพันธ์กันได้ เช่น บางคนจะมีความรู้สึกน้อยมากเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่กลับมีความรุนแรงมากกับเรื่องนั้น ๆ และพยายามกระทำการปกป้องหรือต่อต้านสิ่งนั้น ๆ เป็นอย่างดีแต่ไม่มีความรู้สึกรุนแรงต่อเรื่องนั้น ๆ เช่น รู้ว่าการสูบบุหรี่เป็นโทษและเป็นอันตรายต่อสุขภาพแต่ก็ยังปฏิบัติอยู่ คือ สูบบุหรี่อยู่ทุกวัน เป็นต้น

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็น

ความคิดเห็นเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้มากกว่าเป็นสิ่งกำเนิดเอง สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ จึงมีอิทธิพลต่อความคิดเห็น ซึ่งได้แก่ ศาสนา ความเชื่อในสังคม ขนบธรรมเนียม ประเพณีของสังคมสื่อมวลชนต่าง ๆ ดังนั้นปัจจัยที่กำหนดความคิดเห็นของบุคคลจึงได้แก่

(1) การเรียนรู้ ซึ่งได้แก่ การอบรมสั่งสอน อันจะเป็นการสะสมและรวบรวมประสบการณ์เอาไว้เป็นจำนวนมาก เช่น เด็กที่เกิดในครอบครัวที่นับถือศาสนาพุทธก็จะมี ความเลื่อมใสในพุทธศาสนา เพราะได้รับอิทธิพลจากการอบรมสั่งสอนประสบการณ์ต่าง ๆ ไว้

(2) ประสบการณ์ส่วนตัวของบุคคลโดยตรง เช่น บุคคลที่เคยรับประทาน อาหารทะเลแล้วแพ้ก็จะย่อมมีความคิดเห็นที่ไม่ดีต่ออาหารทะเล

(3) เหตุการณ์ประทับใจใจในการเรียนรู้และประสบการณ์ส่วนตัวนั้นจะเป็น การสะสมประสบการณ์หลาย ๆ ครั้งและเกิดความคิดเห็น แต่ความคิดเห็นก็สามารถเกิดขึ้นได้ หากได้รับเหตุการณ์เพียงครั้งเดียวและรู้สึกประทับใจซึ่งอาจจะประทับใจในทางบวกและลบได้

(4) การรับเอาแบบของความคิดเห็นของผู้อื่นมาเป็นของตนโดยจะยอมรับ เอาความคิดเห็นของผู้ที่เหนือกว่ามาปฏิบัติต่อ เช่น รุ่นน้องรับความคิดเห็นบางเรื่องจากรุ่นพี่

(5) เกิดจากลักษณะบุคลิกภาพของแต่ละคน เช่น การมองคนในแง่ร้ายก็จะมี แนวโน้มในทางที่มีความคิดเห็นที่ไม่ดีต่อสิ่งต่าง ๆ อยู่เสมอ

(6) เกิดจากอิทธิพลจากสื่อมวลชน สื่อมวลชนเป็นแหล่งให้ข้อมูลที่ก่อให้เกิดทั้ง ความเข้าใจและอารมณ์ ชักจูงไปสู่การปฏิบัติได้

ประโยชน์ของความคิดเห็น

ประโยชน์ของความคิดเห็นมีดังต่อไปนี้ ช่วยทำให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว โดยการจัดรูปหรือการจัดระบบสิ่งของต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว

(1) ช่วยให้มีมีความเคารพตนเอง โดยจะช่วยให้บุคคลหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดีหรือ ปกปิดความจริงบางอย่าง ซึ่งนำความไม่พอใจมาสู่ตัว

(2) ช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่สลับซับซ้อนซึ่งมีปฏิริยาตอบโต้หรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกไปนั้นส่วนมากจะนำความพึงพอใจมาให้

(3) ช่วยให้บุคคลสามารถแสดงออกในด้านค่านิยม ความรู้สึกของตนเองอันจะนำความพอใจมาสู่บุคคลนั้น ๆ

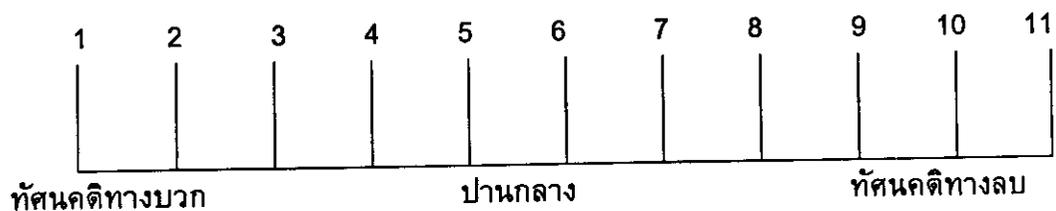
การวัดความคิดเห็น (Opinion Measurement)

เนื่องจากความคิดเห็นจะส่งผลถึงทัศนคติ และการแสดงออกถึงพฤติกรรมของเจ้าของความคิด การวัดระดับความคิดเห็นจะช่วยให้สามารถกำหนดแนวทางหรือนโยบายต่าง ๆ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความคิดเห็นส่วนร่วมได้

สมพร ทองทั่ว (2543 : 9) กล่าวว่า การวัดความคิดเห็น ทัศนคติ แรงจูงใจ และค่านิยม ได้มีการสร้างแบบสอบถามสำหรับวัดสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าว แต่ก็ยังไม่สามารถที่จะแยกจากกันได้อย่างเด็ดขาด เพราะมีบางส่วนที่ซ้ำซ้อนกันอยู่ การวัดความคิดเห็นส่วนใหญ่แล้ว ยังไม่มีการแบ่งแยกออกจากทัศนคติอย่างชัดเจนและมีเฉพาะเจาะจง เช่น การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ เป็นต้น ซึ่งผลที่ได้ออกมาจากการสอบถามความคิดเห็นเหล่านี้จะเป็นตัวชี้ความพอใจ ไม่พอใจ เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย ของกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว การศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการเปลี่ยนสิทธิการเช่าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินในครั้งนี้ กำหนดที่จะวัดความคิดเห็นตามแนวทางเดียวกับการวัดทัศนคติ ซึ่งได้มีการวัดขึ้นมากมายหลายวิธี ดังนี้

โดยการประมาณความรู้สึกของตนเอง (Self - Report Measures) วิธีการวัดทัศนคติทางสังคมโดยการประมาณความรู้สึกของตนเองนี้ มีนักจิตวิทยาสังคมได้พยายามสร้างเครื่องมือขึ้นมาวัดเป็นมาตรฐานประมาณความรู้สึก ซึ่งมีอยู่หลายสเกลที่เป็นที่ยอมรับกันมาก ได้แก่

(1) สเกลของเธอร์สโตน (The Thurstone Scale) สเกลนี้สร้างโดย หลุยส์ เธอร์สโตน (Louis Thurstone) ในปี ค.ศ. 1928 มีทั้งหมด 11 ระดับความรู้สึก ดังรูป

ที่มา : สมพร ทองทั่ว. 2543 : 10

จากรูปอธิบายได้ว่าระดับความรู้สึกแบ่งเป็น 11 ระดับ โดยระดับต้น คือ ระดับที่ 1 - 5 เป็นทัศนคติทางบวก เช่น ความรู้สึกเห็นด้วย พอใจ ชอบ โดยมีระดับต่ำสุด คือ 1 ไปเรื่อย ๆ จนถึงระดับสูงสุด คือ 5 สำหรับ 6 จะเป็นความรู้สึกกลาง ๆ กำกึ่งระหว่างทัศนคติทางบวกกับทัศนคติทางลบ และระดับท้าย คือ ระดับที่ 7 - 11 เป็นทัศนคติทางลบ เช่น ความรู้สึกไม่เห็นด้วย ไม่พอใจ ไม่ชอบ โดยมีระดับต่ำสุด คือ 7 ไปเรื่อย ๆ จนถึงระดับสูงสุด คือ 11

(2) สเกลของลิคเคิร์ต (The Likert Scale) สเกลนี้สร้างโดย เร็นซิส ลิคเคิร์ต (Rensis Likert) ในปี ค.ศ. 1930 มีทั้งหมด 5 ระดับ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ที่มา : สมพร ทองทั่ว. 2543 : 10

ข้อความที่เป็นในทางบวก (Positive) ให้คะแนนดังนี้

ข้อเลือก	คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5
เห็นด้วย	4
ไม่แน่ใจ	3
ไม่เห็นด้วย	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1

ข้อความที่เป็นในทางลบ (Negative) ให้คะแนนดังนี้

ข้อเลือก	คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1
เห็นด้วย	2
ไม่แน่ใจ	3
ไม่เห็นด้วย	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5

เนื่องจากการวัดทัศนคติ เป็นการวัดภาวะโน้มเอียงในการแสดงออกไม่ใช่เป็นการกระทำ แต่เป็นความรู้สึกซึ่งมีลักษณะเป็นอัตนัย (Subjective) บุคคลอาจไม่ให้ข้อเท็จจริงด้วยความจริงใจเพราะเห็นว่าเป็นเรื่องส่วนตัว และการแสดงออกต่อสิ่งนั้นไม่ว่าจะเป็นรูปวาจาหรือการเขียนก็ตาม บุคคลมักจะไตร่ตรองถึงความเหมาะสมตามสภาพการณ์ทางสังคม คือตามปกติวิสัย ตามค่านิยม ตามการยอมรับและการไม่ยอมรับ และการเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบของคนส่วนใหญ่ในสังคม ดังนั้น จึงไม่มีผู้ใดค้นพบวิธีการ ที่จะวัดทัศนคติหรือท่าทีความรู้สึกของบุคคลโดยตรง อันจะเป็นกรณีที่สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้อย่างชัดเจน นอกจากเพียงการบันทึกจากคำพูด การวัดทัศนคติจึงเป็นเพียงการบันทึกคำพูดและพยายามหาความสัมพันธ์ระหว่างคำพูดของบุคคลนั้นกับสิ่งของหรือค่านิยมของเขาที่ผู้ทำการวัดสามารถมองเห็น และนี่เป็นเพียงการคาดประมาณ (Estimate) ทัศนคติของบุคคลเท่านั้นตามที่ปฏิบัติกันความรู้สึกของบุคคลโดยตรง

ตามที่ปฏิบัติกันอยู่ในการหาข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติ อาจเก็บรวบรวมได้โดยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

(1) การสังเกตจากพฤติกรรมของบุคคล วิธีการนี้กระทำได้ยากถึงกระทำได้ผลลัพธ์ก็ยังไม่อาจให้ความมั่นใจได้ว่าจะแม่นยำตรงจริงดังได้กล่าวแล้วว่า การแสดงออกของบุคคลเป็นอากัปกริยาอาจไม่สะท้อน หรือสื่อให้เราทราบถึง ทัศนคติที่แท้จริงของเขาได้

(2) วิธีการรายงานด้วยคำพูด (Verbal Report) ซึ่งมักจะใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) และ / หรือ การสัมภาษณ์ (Interview) ที่มีลักษณะเป็นแบบปรนัย (Objective)

(3) วิธีแปลความ เป็นวิธีหาทัศนคติของบุคคลแบบอัตนัย โดยผู้ถูกถามมักไม่ตระหนักถึงวัตถุประสงค์ของผู้กระทำการศึกษา ไม่ต้องระวางสงสัยหรือรู้สึกหวั่นเกรงที่จะตอบคำถาม หรือแสดงความรู้สึกนึกคิดและไม่ถูกจำกัดในการตอบทั้งในเวลาและขอบเขตเนื้อหา เป็นวิธีที่สามารถวัดทัศนคติของบุคคลได้ชัดเจนละเอียดถูกต้องที่สุดแต่มีข้อจำกัดอยู่ที่ว่า ต้องใช้ผู้ศึกษาที่มีความสามารถ มีความชำนาญทางจิตวิทยาอย่างลึกซึ้งและใช้เวลามากจึงเหมาะสำหรับใช้กับคนจำนวนน้อย ดังนั้น การประเมินความคิดเห็นและทัศนคติ (Opinion and Attitude) เป็นปัญหาสำคัญของจิตวิทยาสังคม ความคิดเห็นและทัศนคติของกลุ่มที่ต่างกันก็มีความสัมพันธ์กันด้วย ซึ่งเรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องที่นักจิตวิทยาสังคมให้ความสนใจและทำการศึกษาวิจัยกันมากในปัจจุบัน

สรุปได้ว่า แนวคิดที่เกี่ยวกับการเกิดความคิดเห็น ประการแรกคือ เกิดจากประสบการณ์ที่บุคคลมีกับสถานการณ์ และประการที่สองเกิดจากค่านิยมและการตัดสินใจค่านิยม ซึ่งแต่ละบุคคลมีค่านิยมและการตัดสินใจค่านิยมที่แตกต่างกันได้ย่อมทำให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

หลักการจัดการศึกษาเด็กก่อนวัยเรียน (การศึกษาปฐมวัย)

1. ความสำคัญของการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2537) กล่าวว่า เป้าหมายของการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา นอกจากมุ่งให้เด็กมีความพร้อมที่จะเรียนในระดับประถมศึกษาได้ดี ยังเป็นการศึกษาพื้นฐานที่จะทำให้เด็กมีชีวิตในอนาคตสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จากบทวิเคราะห์และข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาเด็กไทย โดยคณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมและเลี้ยงดูเด็กปี 2535 พบว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กในวัยก่อน 6 ปี จะมีผลไปตลอดชีวิต หากเด็กได้รับการดูแลที่ดี ได้รับความรักความอบอุ่นจะทำให้เด็กเป็นคนสดชื่น แจ่มใส มองโลกในแง่ดี รู้จักรักคนอื่น การพัฒนาเด็กจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและสถาบันหลายฝ่าย ตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สื่อมวลชน และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนองค์การที่จัดบริหารพื้นฐานให้เด็ก เด็กวัยก่อนประถมศึกษาจึงเป็นวัยทองของชีวิต หากต้องการให้พลเมืองเป็นอย่างไรก็สามารถทำได้โดยปูพื้นฐานให้ตั้งแต่ก่อน 6 ปี รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายที่จะส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยรัฐและเอกชนร่วมมือจัดบริการการศึกษาในระดับนี้ให้ทั่วถึง

2. หลักในการจัดทำแนวและแผนการจัดประสบการณ์

หลักสูตร หมายถึง แนวการจัดประสบการณ์ ประสบการณ์ทั้งหมดที่โรงเรียนจัดให้แก่ ผู้เรียน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา

แผนการจัดประสบการณ์ หมายถึง แผนการสอนประกอบด้วยหน่วยการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ตลอดปี

หลักสูตร (แนวการจัดประสบการณ์) ระดับก่อนประถมศึกษาที่เหมาะสมนั้น มีองค์ประกอบหลายด้านด้วยกันที่ควรคำนึงถึง

(1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ต้องมุ่งให้เด็กมีพัฒนาการครบทุกด้าน หลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษาต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพราะพัฒนาการเหล่านี้จะเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันระหว่างการเรียนรู้ของเด็ก

(2) การจัดทำหลักสูตร จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับวัย และระดับพัฒนาการของเด็ก นอกจากจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการ และความต้องการพื้นฐานของเด็กแล้ว ยังต้องยอมรับความแตกต่างของเด็กแต่ละคน หลักสูตรควรระบุเป้าหมายทั้งในระยะสั้น และระยะยาว จัดกิจกรรมและสื่อให้เหมาะสมเพื่อช่วยให้เด็กแต่ละคนได้ไปถึงเป้าหมายนั้น

(3) กิจกรรมการสอนแต่ละวัน ควรจัดให้สอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรที่วางไว้ กล่าวคือ ควรได้เลือกวิธีสอน จัดสภาพแวดล้อม จัดเตรียมสื่อ จัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการ โดยผ่านประสบการณ์การเล่น

(4) การประเมินความก้าวหน้าของเด็กหลายวิธี แบบทดสอบจะให้ผลลัพธ์ที่ไม่สมบูรณ์เกี่ยวกับการเรียนรู้ของเด็ก แต่การสังเกตของครู พ่อ แม่ หรือผลงานที่เด็กทำดูรายงานเกี่ยวกับตัวเด็ก การจัดการศึกษาพิเศษ ปัญหาพฤติกรรมต่าง ๆ แม้แต่การติดตามจากเด็กที่สำเร็จการศึกษาและประกอบอาชีพแล้ว จะช่วยให้ทราบว่าเด็กหรือผู้ร่วมงานในระบบโรงเรียนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายตามที่จัดทำหลักสูตรหรือไม่

เพื่อให้การจัดประสบการณ์ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ควรกำหนดหลักการจัดกิจกรรมดังนี้

(1) จัดกิจกรรมโดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง คอบสนองความต้องการและความสนใจ สอดคล้องกับความสามารถ

(2) จัดกิจกรรมโดยเปิดโอกาสให้เด็กพัฒนาทุกด้าน จัดสัดส่วนเหมาะสมกับความสามารถของเด็กแต่ละวัย

(3) จัดกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรงในสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และปฏิบัติจริงให้มากที่สุด

(4) จัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้หลายรูปแบบ เช่น การทดลอง ทักษะศึกษา การสนทนา แสดงความคิดเห็น ร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง ให้เด็กมีโอกาสทำงานทั้งเป็นรายบุคคล ทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่

(5) จัดกิจกรรมให้มีลักษณะสมดุลกัน เช่น ในห้องเรียน และนอกห้องเรียนสงบ และเคลื่อนไหว กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและครูเป็นผู้ริเริ่ม

(6) จัดกิจกรรมที่ยืดหยุ่นตามเหตุการณ์และสภาพท้องถิ่น เหมาะสมกับสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อม

(7) จัดกิจกรรมสอดแทรกการอบรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมสม่ำเสมอ

(8) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น

3. เป้าหมายของการจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กอนุบาล มีเป้าหมายเพื่อให้เด็กได้พัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคมและสติปัญญา ดังนี้

(1) พัฒนาการด้านร่างกาย

1) มีร่างกายเจริญเติบโตตามวัย

2) พัฒนากล้ามเนื้อและประสาทสัมผัส

3) มีสุขนิสัยในการรักษาสุขภาพอนามัย

4) เรียนรู้การระวังและรักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น

(2) พัฒนาการด้านอารมณ์ - จิตใจ

- 1) รู้จักผ่อนคลายความเครียด มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
- 2) ควบคุมอารมณ์ของตนเอง และแสดงออกได้เหมาะสมกับวัย
- 3) มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา
- 4) มีวินัยในตนเอง และมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ได้รับมอบหมาย
- 5) พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมกับวัย
- 6) ความรักและชื่นชมในศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม

ของท้องถิ่นและประเทศชาติ

- 7) เห็นคุณค่าและมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

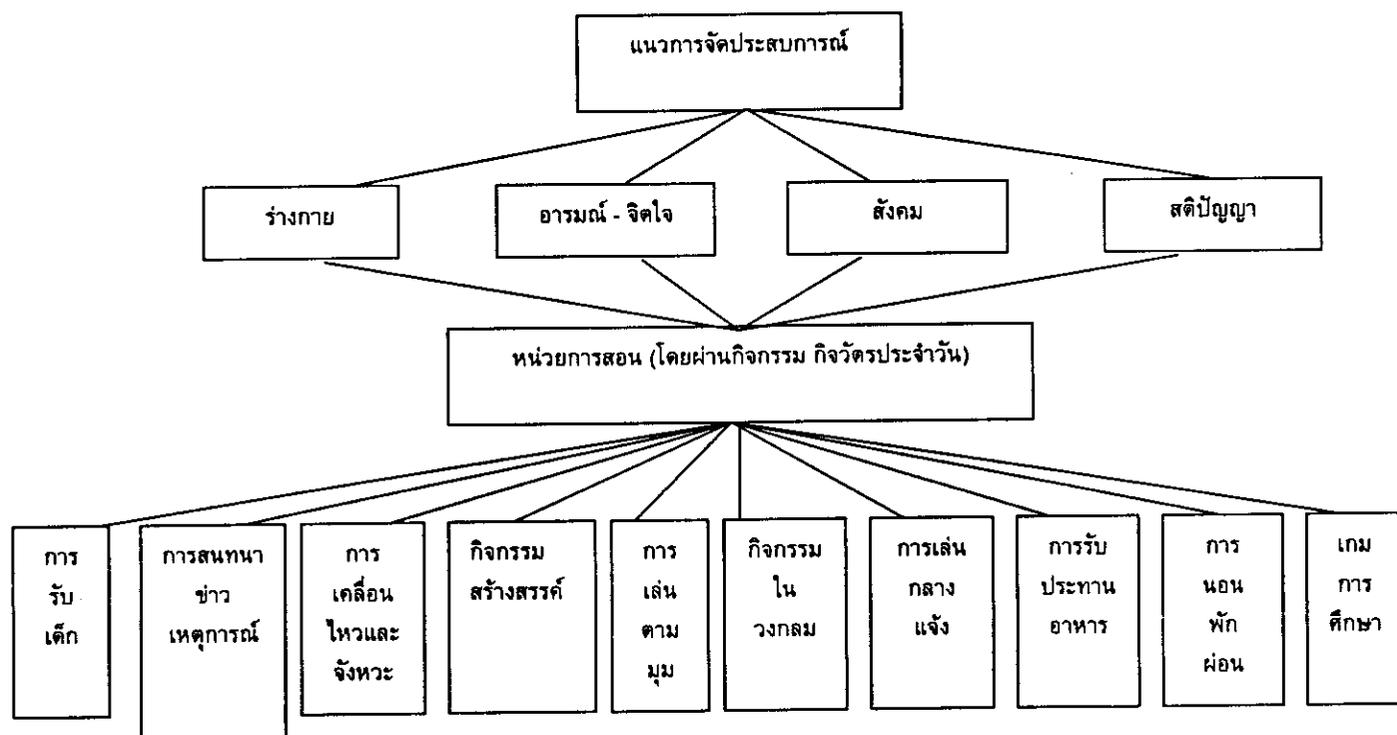
(3) พัฒนาการด้านสังคม

- 1) รู้จัก เข้าใจตนเอง และบุคคลที่ใกล้ชิด
- 2) รู้จักบุคคล ความสำคัญของครอบครัว สังคม และชุมชน
- 3) มีสังคมนิสัยที่ดี สามารถทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้
- 4) มีความสนใจ และมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม
- 5) มีความภูมิใจในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และความเป็นไทย

(4) พัฒนาการด้านสติปัญญา

- 1) สามารถใช้ภาษาในการสื่อความหมาย
- 2) มีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานทางคณิตศาสตร์
- 3) มีความสามารถในการรับรู้ โดยใช้ประสาทสัมผัส
- 4) มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และการใช้เหตุผล
- 5) มีความคิดสร้างสรรค์
- 6) มีความจำดี
- 7) มีนิสัยรักการเรียนรู้ และมีความสนใจต่อสิ่งที่ได้พบเห็น

แนวการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กระดับอนุบาลศึกษา ได้กำหนดการจัดกิจกรรม
 ในลักษณะบูรณาการขึ้นเป็นหน่วยการสอนให้เด็กได้ทำกิจกรรม กิจกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับ
 พัฒนาการ ดังแผนภูมิที่ 2.1

แผนภูมิที่ 2.1 แนวการจัดการประสบการณ์สำหรับเด็กระดับอนุบาลศึกษา
ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2537

4. แนวการจัดการเรียนการสอน

แนวการจัดการเรียนการสอนก็คือ แนวจัดการประสบการณ์ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษาเพื่อให้มีการพัฒนาครบ 4 ด้าน โดยจะคำนึงถึงความสามารถของเด็กในแต่ละช่วงอายุเป็นหลัก ขอบข่ายและเนื้อหาสาระในแนวการจัดการประสบการณ์ไม่ได้แบ่งเป็นรายวิชา แต่จะมีลักษณะเป็นการจัดรวมกันในรูปของหน่วยการสอน โดยที่มิมีการลำดับความยากง่าย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539ก : 19) ได้ดำเนินการจัดทำแนวการจัดการประสบการณ์และแผนการจัดการประสบการณ์ระดับประถมศึกษา เพื่อให้ครูผู้สอนได้นำเป็นแนวทางในการจัดการประสบการณ์ให้แก่เด็กวัยก่อนประถมศึกษา ดังนี้

แนวการจัดการประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา หมายถึง หลักสูตรระดับก่อนประถมศึกษา ขอบข่ายและเนื้อหาของแนวการจัดการประสบการณ์ ไม่ได้แบ่งออกเป็นรายวิชา แต่กำหนดหลักการจัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการขึ้นเป็นหน่วยการสอน ให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมสอดคล้องกับวัย พัฒนาการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ตลอดจนสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก เพื่อให้มีพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงความสามารถของเด็กในแต่ละช่วงอายุเป็นหลัก ไม่มุ่งให้เด็กอ่านเขียนหรือท่องจำเนื้อหา

แผนการจัดประสบการณ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ประกอบด้วยกิจกรรมที่ปรากฏในตารางกิจกรรมประจำวัน ได้แก่ การเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมสร้างสรรค์ การเล่นตามมุม กิจกรรมในวงกลม กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง เกมการศึกษา และกิจกรรมที่ไม่ปรากฏในตารางกิจกรรมประจำวัน ได้แก่ การเล่านิทาน การร้องเพลง การท่องคำคล้องจอง ทักษะศึกษา การปฏิบัติการทดลอง และการเตรียมเด็กให้สงบ

ตอนที่ 2 แผนการจัดประสบการณ์ประกอบด้วย หน่วยการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ตลอดปีการศึกษา ในแต่ละหน่วยจะมีรายละเอียดของจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล

ตอนที่ 3 รายประสบการณ์และเนื้อหาของแผนการจัดประสบการณ์ ซึ่งจะกล่าวถึงพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ที่ปรากฏในแต่ละหน่วยการจัดประสบการณ์ จัดทำขึ้นเพื่อให้ครูผู้สอนได้นำไปใช้ในการปรับหรือปรับเปลี่ยนหน่วยการจัดประสบการณ์ในระดับห้องถิ่นหรือโรงเรียน และสิ่งที่ควรคำนึงถึงเมื่อมีการปรับเปลี่ยนการจัดประสบการณ์สิ่งที่จะต้องคงไว้ตามเดิม คือ จุดประสงค์ทางคณิตศาสตร์ ทั้งนี้เพราะได้เรียงลำดับความยากง่ายไว้แล้ว

การจัดประสบการณ์ให้เด็กอย่างถูกต้องเหมาะสมและจะให้เกิดประโยชน์สูงสุด จึงควรเป็นประสบการณ์ที่เด็กได้มีโอกาสพัฒนาไปทุกด้านพร้อมกันดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539ค : 15) ได้จัดประสบการณ์เพื่อให้มีการพัฒนา ดังนี้

(1) ประสบการณ์เพื่อพัฒนาด้านร่างกาย เป็นประสบการณ์ที่ช่วยให้เด็กได้พัฒนาสุขภาพอนามัย กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา

(2) ประสบการณ์เพื่อพัฒนาด้านอารมณ์-จิตใจ เป็นประสบการณ์ที่ช่วยให้เด็กได้มีโอกาสแสดงออกถึงความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

(3) ประสบการณ์เพื่อพัฒนาด้านสังคม เป็นประสบการณ์ที่ช่วยฝึกให้เด็กได้ช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น

(4) ประสบการณ์เพื่อพัฒนาด้านสติปัญญา เป็นประสบการณ์ที่ช่วยให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่แวดล้อม หรืออยู่ใกล้ตัวเด็ก เช่น ธรรมชาติ เหตุการณ์ต่าง ๆ หรือเรื่องราวตามความสนใจ และความต้องการของเด็ก มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสารอย่างเป็นธรรมชาติและมีความหมายต่อเด็ก เด็กมีโอกาสจินตนาการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์และแก้ปัญหาอย่างง่าย ๆ เหมาะสมกับวัย

การจัดประสบการณ์ก็เพื่อต้องการให้เด็กได้มีพัฒนาการ และการเจริญเติบโตที่เหมาะสม ซึ่งคณาจารย์วิทยาลัยครูในโปรแกรมวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย (2536 : 21 - 23) ได้กำหนดกิจกรรมที่จะจัดให้กับเด็กใน 1 วัน ได้ดังนี้

(1) การต้อนรับ ครูควรมีกิริยาท่าทางที่สดชื่นพร้อมจะรับเด็ก ขณะที่รับเด็ก ควรสัมผัสสร้างกายเด็ก เพราะนอกจากจะถ่ายทอดความรู้สึกที่อบอุ่นแล้ว ยังทำให้ครูทราบว่า เด็กสุขภาพปกติหรือไม่ ตัวร้อนหรือไม่

(2) พัฒนาสิ่งแวดล้อม กิจกรรมนี้ไม่ใช่กิจกรรมบังคับ ครูต้องพยายามปลุกฝัง ให้เด็กเกิดความรักความเอาใจใส่สิ่งแวดล้อมใกล้ ๆ ตัว และให้เด็กได้ทำกิจกรรมอะไรก็ได้ ที่เห็นว่าจะช่วยดูแลสิ่งแวดล้อม เช่น เก็บเศษกระดาษ ใบไม้ หรือแสดงความคิดเห็น (เสนอแนะ)ว่าจะจัดสิ่งต่าง ๆ อย่างไรจึงจะสวยงาม

(3) กิจกรรมยามเช้า เป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากเคารพธงชาติ ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอาจจะโดยการออกมาเล่าเรื่อง หรือนำแถวกายบริหาร พร้อมกันนี้ ครูจะใช้เวลาพูดคุยเสริมจริยธรรมให้กับเด็กด้วยก็ได้ แต่เว้นว่าครูจะสร้างบรรยากาศให้สบาย ๆ ไม่เคร่งเครียด

(4) กิจกรรมเสรี เป็นช่วงที่เด็ก ๆ จะได้รับกิจกรรมที่ตนสนใจโดยครูจะเตรียมกิจกรรมที่หลากหลายไว้ให้ ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้กับเด็กเป็นอย่างดี จึงให้เวลากับช่วงนี้มาก

(5) อาหารว่าง หากสามารถให้เด็กดื่มนมสดได้ ก็เกิดประโยชน์ต่อร่างกายเด็กมากที่สุด แต่ถ้าหากไม่สามารถจัดได้ก็ทดแทนด้วยผลไม้ที่มีมากในท้องถิ่น เช่น กล้วยน้ำว้า

(6) กิจกรรมเสริมประสบการณ์ จะเน้นกิจกรรมที่เสริมสร้างพัฒนาการทางความคิด สติปัญญา โดยผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็ก เช่น เล่านิทาน การทดลอง การทัศนศึกษา ฯลฯ เด็กจะเกิดการเรียนรู้ด้วยความสนุกสนาน ใช้เวลาประมาณ 15 - 20 นาที

(7) กิจกรรมกลางแจ้ง มักจะจัดให้ในช่วงเช้าเพราะอากาศจะไม่ร้อนจัด และควรใช้บริเวณที่ร่มรื่น โดยจัดได้ทั้งการเคลื่อนไหว เกมการเล่น และให้เล่นเครื่องเล่นสนาม

(8) กิจกรรมผ่อนคลาย กิจกรรมนี้เพื่อให้เด็กได้ผ่อนคลายจากกิจกรรมที่ใช้แรงหรือพลังงานมาก จัดโดยให้เด็กนั่งสบาย ๆ อาจร้องเพลงหรือเล่านิทานสั้น ๆ หรือใช้คำคล้องจอง ซึ่งครูจะสามารถสอดแทรกจริยธรรมที่ต้องการนั้นได้ ครูควรสร้างบรรยากาศให้สบาย ๆ ผ่อนคลาย ใช้เวลาประมาณ 10 นาที

(9) รับประทานอาหารกลางวัน ก่อนการรับประทานอาหารกลางวันต้องให้เด็กล้างมือให้สะอาดก่อนเริ่มรับประทานอาหารอาจมีคำคล้องจองเกี่ยวกับการรับประทานอาหาร พูดพร้อมกัน หรือใช้หุ่นมาพูดคุยถึงคุณค่าอาหาร ชักชวนให้เด็ก ๆ อยากรับประทาน เด็กต้องแปรงฟัน (หากไม่สะดวก ใช้ป้วนปากก็ได้) ล้างหน้าให้เรียบร้อย

(10) การนอนหรือพักผ่อนช่วงนี้ก็เป็นช่วงสำคัญ เพราะเด็กควรได้รับการพักผ่อนร่างกาย สถานที่นอนอาจแตกต่างกันหากอากาศถ่ายเทได้สะดวก ก่อนนอนควรให้เด็กสวดมนต์สั้น ๆ และนั่งสงบ โดยครูแนะนำ เช่น “หายใจเข้า หายใจออกช้า ๆ แล้วเด็ก ๆ จะหลับสบาย” หากเด็กคนใดนอนไม่หลับไม่ควรบังคับ เขาอาจจะพักผ่อนเจ็บ ๆ โดยไม่ทราบคนอื่น ครูไม่ควรทำให้เด็กรู้สึกว่าคุณบังคับให้นอนก่อน และหลังตื่นนอน ควรเน้นให้เด็กได้ช่วยกันปูที่นอน เก็บที่นอน เพื่อฝึกนิสัยที่ดี

(11) กิจกรรมอิสระ หลังจากตื่นนอน ช่วงนี้หากผู้ปกครองรับไปได้ก็ให้เด็กกลับบ้านได้ ส่วนเด็กที่อยู่ควรวินกรณีที่คุณครูรู้สึกว่าในช่วงเสริมประสบการณ์ยังขาดอยู่หรือให้เด็กเล่นอิสระก็ได้

กิจกรรมสำหรับเด็ก 3 - 6 ปี สามารถนำมาจัดลงในตารางกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ครูและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร โดยมีหลักการจัดดังนี้

- (1) จัดกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียนในอัตราที่เหมาะสม
- (2) กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มย่อยหรือกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาเกิน 20 นาที
- (3) กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง เด็กมักจะสนุกสนานเพลิดเพลิน ไม่เบื่อหน่าย อาจใช้เวลาประมาณ 40 - 60 นาที
- (4) กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่กับกล้ามเนื้อเล็ก และกิจกรรมที่ใช้กำลังกับไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกาย ควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยมากเกินไป

ตารางที่ 2.1 ตารางแสดงกิจกรรมประจำวัน

เวลา	กิจกรรม
08.00 น.	รับเด็ก
08.30 - 08.45 น.	เคารพธงชาติ สวดมนต์
08.45 - 09.20 น.	ตรวจสอบสุขภาพ ไปห้องน้ำ
09.20 - 10.20 น.	กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
10.20 - 10.30 น.	กิจกรรมสร้างสรรค์และกิจกรรมเสรี
10.30 - 10.45 น.	พักทานอาหารว่างตอนเช้า
10.45 - 11.30 น.	กิจกรรมเสริมประสบการณ์ (กิจกรรมในวงกลม)
11.30 - 12.00 น.	กิจกรรมกลางแจ้ง
12.00 - 14.00 น.	พักทานอาหารกลางวัน
14.00 - 14.20 น.	นอนพักผ่อน
14.20 - 14.30 น.	เก็บที่นอน ล้างหน้า
14.30 - 14.50 น.	พักทานอาหารว่างตอนบ่าย
14.50 - 15.00 น.	เกมการศึกษา
	เตรียมตัวกลับบ้าน

กิจกรรมที่นำเสนอนี้ สามารถปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมกับสภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนของแต่ละชุมชน อาจมีการสลับกิจกรรมก่อนหลัง เร็วหรือช้ากว่าตารางที่เสนอ แต่ควรจัดให้ครบทุกกิจกรรม

จุดมุ่งหมายของแนวการจัดประสบการณ์

แนวการจัดประสบการณ์ วัฒนา ชั้นทะชา (2543) มีจุดมุ่งหมายเพื่อปลูกฝังอบรมเลี้ยงดูเด็กดังต่อไปนี้

- (1) ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้เกิดความพร้อมในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และมีพื้นฐานชีวิตที่ดีด้านจริยธรรม
- (2) จัดประสบการณ์ที่ช่วยให้เด็กดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข
- (3) เตรียมเด็กให้มีทักษะพื้นฐานที่จะเรียนระดับประถมศึกษา

ขอบเขตและเนื้อหาสาระในการจัดประสบการณ์

แนวการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย เป็นการนำประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเด็กมารวบรวมเป็นหมวดหมู่ ประกอบด้วยพื้นฐานทางการศึกษา ซึ่งได้แก่ ทักษะภาษาไทยและคณิตศาสตร์ และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ได้แก่ การสร้างเสริมประสบการณ์ และลักษณะนิสัย เพื่อให้สอดคล้องกับการศึกษาต่อ ตามที่หลักสูตรประถมศึกษา ซึ่งรวมทั้งหมดเป็น 4 หมวด ดังนี้

(1) การเตรียมสร้างเสริมทักษะภาษาไทย

เนื้อหาของการเตรียมสร้างเสริมทักษะภาษาไทย จะเน้นในเรื่องการฝึกฟัง และพูด มารยาทในการฟังและพูด และฝึกประสาทสัมผัส ระหว่างมือ สายตา และการฟัง ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมในการอ่าน และเขียน เช่น การฟังคำพูด คำสั่งเข้าใจ และปฏิบัติตามได้ถูกต้อง การสนทนาซักถาม การเล่าเรื่องราว ภาพ การลากเส้นเส้น เสร็จ ฯลฯ เป็นต้น

(2) การเตรียมสร้างเสริมทักษะคณิตศาสตร์

เนื้อหาของการเตรียมสร้างเสริมทักษะคณิตศาสตร์ เป็นการมุ่งปูพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ เช่น การเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ ตามรูปร่าง ขนาด น้ำหนัก และปริมาณ ฯลฯ เป็นต้น

(3) การเตรียมสร้างเสริมประสบการณ์

เนื้อหาของการเตรียมสร้างเสริมประสบการณ์ ประกอบด้วย ประสบการณ์พื้นฐานในการดำเนินชีวิตที่ดีในสังคม ความสนใจในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และการคิดแก้ปัญหาด้วยเหตุผลและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เช่น ชื่อ - นามสกุล วันเดือนปีเกิดของตนเอง การรักษาความสะอาดบริเวณศูนย์ และสถานที่ต่าง ๆ ฝนตก พืชผัก และฟ้าร้อง ฯลฯ เป็นต้น

(4) การเตรียมสร้างเสริมลักษณะนิสัย

เนื้อหาการเตรียมสร้างเสริมลักษณะนิสัย เป็นประสบการณ์ที่มุ่งปูพื้นฐานทางอารมณ์ จิตใจ ปลูกฝังให้เด็กมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมของไทย รักสิ่งสวยงาม และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เช่น การปลูกฝังความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และค่านิยมไทย การฝึกมารยาทที่ดีงามของสังคม ฯลฯ เป็นต้น

5. การจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก

การจัดกิจกรรมที่ดีควรเป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กเข้าใจสังคม สิ่งแวดล้อม และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นได้ และที่สำคัญคือต้องปลอดภัยก่อให้เกิดการพัฒนาทางสติปัญญา ซึ่งมีแนวทางการจัดกิจกรรมดังนี้

(1) การกำหนดจุดมุ่งหมายจะช่วยให้ครูจัดกิจกรรมได้ง่ายไม่หลงทิศทาง ในขณะที่เดียวกันจะช่วยให้ครูสามารถประเมินผลหลังจากการจัดกิจกรรมนั้นได้เสร็จสิ้นลง

(2) การเลือกกิจกรรมแต่ละชนิด แต่ละประเภทจะแตกต่างกัน เพราะต้องขึ้นอยู่กับสภาพบรรยากาศภายในห้องเรียน ความพร้อมของเด็ก ครู และสภาพห้องเรียน

(3) อายุของเด็กแต่ละวัยจะสนใจกิจกรรมที่แตกต่างกัน รวมทั้งใช้พื้นที่ อุปกรณ์ ในการทำกิจกรรมต่างกันด้วย ดังนั้นครูจึงต้องเตรียมการด้านพื้นที่ และชนิดของอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับธรรมชาติของเด็ก

(4) ในการกำหนดกิจกรรมแต่ละประเภทต้องคำนึงถึงสภาพอากาศ และฤดูกาล ในขณะนั้น เช่น การวิ่งเหมาะที่จะใช้สถานที่นอกห้อง การเล่นเกมทบาทสมมติ การวาดภาพเหมาะสำหรับใช้พื้นที่ในห้องและนอกห้อง การเรียนรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ทางด้านการสะสมใบไม้ การดูวงจรชีวิตสัตว์ การปลูกพืชเหมาะสำหรับพื้นที่นอกห้อง เป็นต้น

(5) กิจกรรมที่ดี ควรสามารถคิดแปลงให้เล่นได้หลากหลาย เพื่อให้ครูได้ใช้อุปกรณ์นั้นได้มีประโยชน์สูงสุด นอกจากนี้ครูควรคิดนำวัสดุที่หาได้ง่ายในห้องถินมาดัดแปลงใช้ในการเรียนการสอน

(6) ครูควรเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อมและมากพอสำหรับเด็กทุกคนได้เลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์บางชนิด ครูอาจให้เด็กช่วยหามาเองจากบ้าน การที่เด็กมีส่วนร่วมในการจัดหา หรือสะสมเศษวัสดุจะช่วยให้เด็กสนใจในการทำงานเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการสอนให้เด็กรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น

(7) หลังจากทำงานเสร็จแล้ว ครูควรสอนให้เด็กช่วยกันทำความสะอาดและเก็บของใช้เข้าที่ให้เรียบร้อย เป็นการฝึกการจำ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย รู้จักมีความรับผิดชอบ

(8) การจัดกิจกรรมเล่นกลางแจ้ง ช่วยให้ร่างกายเจริญเติบโตเต็มที่ ครูอาจวางแผนให้มีการเล่นเกมต่าง ๆ ก่อนปล่อยให้เด็กเล่นควรตรวจดูความพร้อมและปลอดภัย และแนะนำตักเตือนถึงอันตรายขณะเล่นกลางแจ้งด้วย

(9) การจัดอาหารว่างเช้า - บ่าย และอาหารกลางวัน เด็กส่วนมากไม่อยู่นิ่ง จึงทำให้เสียพลังไปมาก ทำให้ร่างกายต้องการอาหาร จึงควรได้รับอาหารที่สะอาดและมีประโยชน์ต่อร่างกาย

(10) การนอนและการพักผ่อน ควรให้เด็กได้พัก 5 - 10 นาที หลังจากกิจกรรมที่ต้องใช้แรงมาก ๆ และควรให้เด็กนอนพักในตอนบ่ายหลังอาหารกลางวัน

(11) การจัดแบ่งพื้นที่ กิจกรรมแต่ละชนิดครูควรเลือก จัดแบ่งพื้นที่ที่เหมาะสม เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มากที่สุด เช่น มุมอ่านหนังสือนิทาน ของเด็ก ควรเป็นมุมที่ไม่มีคนเดินผ่านไปมาบ่อย ๆ เพราะจะทำให้เด็กรำคาญ ไม่มีสมาธิ

(12) สุขภาพและความปลอดภัยเป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึงมากที่สุด เพราะเด็ก จะไม่รู้จักระมัดระวังตัว ถ้าเด็กเล่นสนุกเพลิดเพลินเกินไปอาจก่อให้เกิดอันตรายได้ ดังนั้น ครูต้องเลือกวัสดุอุปกรณ์ที่สะอาด ไม่คม แหลม หรือมีสีที่เป็นอันตรายต่อเด็กได้

กิจกรรมที่เป็นกิจวัตรประจำวัน ครูควรจัดกิจวัตรประจำวันในแต่ละวันดังนี้

(1) การตรวจสุขภาพเด็ก ขณะที่เด็กมาถึงสถานศึกษาในตอนเช้าครูควร สังเกตดูเล็บ ผม เสื้อผ้าและร่างกายของเด็ก ถ้าพบเด็กคนใดมีอาการผิดปกติเห็นได้ชัด ควรรีบ ติดต่อผู้ปกครองให้รีบนำเด็กกลับบ้าน และพาไปหาหมอ ดีกว่าให้เป็นภาระของครู นอกจากนี้ ยังอาจก่อให้เกิดโรคติดต่อได้ถ้าเด็กผู้นั้นอยู่ที่โรงเรียนนาน

(2) หลังเข้าแถวเคารพธงชาติและเข้าห้องเรียนแล้ว ครูและเด็กควรวางแผน ร่วมกันปรึกษากันว่าวันนี้ควรจะทำอะไรกันบ้าง แรก ๆ เด็กอาจวางแผนไม่เป็น ครูต้องเป็นผู้นำ คอยชักจูงเด็ก เช่น วันนี้ครูมีหนังสือนิทานมาอ่านให้ฟัง ให้เด็กเลือกเรื่องและระบุว่า หลังจบจาก นิทานแล้วควรทำอะไรต่อ แล้วครูก็ควรเขียนลงบนกระดานตัวโต ๆ เพื่อให้เด็กหัดสังเกตการเขียน ต่าง ๆ

(3) การจัดกิจกรรมส่งเสริมความพร้อม กิจกรรมที่จัดให้เด็กในวัยนี้ ไม่ได้มุ่ง ให้เด็กเรียนรู้หรือเป็นบทเรียนอย่างเด็กประถมศึกษา ดังนั้นครูจึงควรแทรกความรู้ต่าง ๆ ที่ส่งเสริม ความพร้อมเข้าไว้ในแต่ละกิจกรรม

(4) การประเมินผลงาน หลังจากเสร็จแล้ว ควรจะได้มีการประเมินผลงานกัน อภิปราย และอวดผลงานที่เด็กนั้น ๆ ทำไว้ดี เพื่อให้เด็กคนอื่นมีกำลังใจที่จะทำงานในวันต่อ ๆ ไป ให้ดีขึ้น แต่ครูไม่ควรตำหนิ หรือประจานเด็กที่ทำผลงานไม่ดีให้เด็กทุก ๆ คนในห้องฟัง เพราะ เด็กอาจรู้สึกเสียใจและเกิดปมด้อยภายในจิตใจได้

สรุปได้ว่า แผนการจัดประสบการณ์ เพื่อมุ่งเน้นเด็กให้เป็นศูนย์กลางในการเรียน โดยการจัดกิจกรรมให้เด็กได้พัฒนาการครบทุกด้าน และควรสอดแทรกการอบรมด้านจริยธรรม และคุณธรรมเสมอ แนวการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียนต้องมีการจัดกิจกรรมใน ลักษณะบูรณาการให้เด็กได้ทำกิจกรรม หรือทำเป็นตารางกิจกรรมประจำวัน เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ และทำกิจกรรมตามความสามารถของเด็ก เพื่อให้เด็กได้มีพัฒนาการครบทุกด้านในแต่ละวัน ควรมีการจัดกิจกรรมทั้งใน และนอกห้องเรียน ให้มีการใช้ความคิดทั้งในกลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ เพื่อให้เด็กได้มีการแสดงความคิดเห็น และกล้าแสดงออก เป็นต้น ให้จัดกิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็ก เป็นกิจกรรมที่ใช้กำลัง หรือการออกกำลังกาย เพื่อให้เด็กไม่เกิดการเบื่อหน่าย ในการเรียนการสอน ควรมีการสลับกิจกรรมเพื่อให้เด็กเกิดความสนุกสนานในการเรียน

ลักษณะการจัดการเรียนการสอนเด็กก่อนวัยเรียนที่มีประสิทธิภาพ

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

วัฒนา ชั้นทะชา (2543 : 20) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กหรือกิจกรรม จะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาทั้งทางร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคม และสติปัญญา กิจกรรมที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน อาจจะใช้ชื่อเรียกแตกต่างกันไป แต่ทั้งนี้ ประสบการณ์ที่จัดจะต้องครอบคลุม และควรให้ยืดหยุ่นตามเนื้อหาที่เด็กสนใจ หรือครูมีส่วนริเริ่มกำหนดให้กิจกรรมที่ควรเสนอแนะและจัดเป็นประจำทุกวัน ดังนี้

(1) กิจกรรมเสรี

กิจกรรมเสรีเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระ ตามมุมการเล่น หรือมุมประสบการณ์ หรือศูนย์การเรียนรู้ ที่จัดไว้ภายในห้องเรียน เช่น มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมวิทยาศาสตร์ มุมธรรมชาติศึกษา มุมบ้าน มุมร้านค้า เป็นต้น มุมต่าง ๆ เหล่านี้ เด็กมีโอกาสเลือกเล่นได้อย่างเสรี ตามความสนใจและความต้องการของเด็กทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มย่อย

(2) กิจกรรมสร้างสรรค์

กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยเด็กให้แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และจินตนาการ โดยใช้ศิลปะ หรือวิธีการอื่นที่เด็กได้คิดสร้างสรรค์ และเหมาะสมกับพัฒนาการ เช่น การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ การสร้างรูปจากกระดาษปักหมุด ฯลฯ

(3) กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหว ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง เครื่องเคาะจังหวะ และอุปกรณ์อื่น ๆ มาประกอบการเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ เรียนรู้จังหวะและควบคุมการเคลื่อนไหวของตนเองได้

(4) กิจกรรมเสริมประสบการณ์

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ ฝึกการทำงาน และอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม กิจกรรมที่จัดมุ่งฝึกให้เด็กได้มีโอกาสฟัง พูด สังเกต คิด เช่น อภิปราย สาธิต เล่านิทาน ศึกษาสถานศึกษาที่ ฯลฯ

(5) กิจกรรมกลางแจ้ง

กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้มีโอกาสออกไปนอกห้องเรียน เพื่อออกกำลังกายเคลื่อนไหวร่างกาย และแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นหลัก กิจกรรมกลางแจ้งที่ครูควรจัดให้เด็กเล่น เช่น การเล่นเครื่องเล่นสนาม เช่น ชิงช้า ม้าไม้ เป็นต้น การเล่นทราย การเล่นน้ำ เป็นต้น

(6) เกมการศึกษา

เกมการศึกษา เป็นเกมการเล่นที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา มีกฎเกณฑ์กติกา ง่าย ๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มได้ ช่วยให้เด็กรู้จักสังเกต คิดหาเหตุผล และเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับรูปร่าง สี จำนวน ประเภท และความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่ ระยะ เกมการศึกษา ที่จะเหมาะสมสำหรับเด็กวัย 3 - 6 ปี เช่น เกมจับคู่ แยกประเภท จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับโดมิโน ภาพตัดต่อ ต่อตามแบบ ฯลฯ

2. สื่อ อุปกรณ์การเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2539 : 152) ได้ให้ความหมายสื่อการเรียน การสอน หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่เป็นตัวกลางนำความรู้ไปสู่ผู้เรียน และทำให้การเรียนการสอนนั้น เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้เป็นอย่างดี สื่อเป็นสิ่งที่ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ที่เป็นรูปธรรมมากที่สุด สื่อจะช่วยให้สิ่งที่เป็นามธรรมที่เด็กเข้าใจยากมาสู่รูปธรรมที่เด็ก จะเข้าใจได้ง่ายขึ้น สื่อจะช่วยให้เด็กเรียนได้ง่าย และจำสิ่งที่เรียนรู้อันได้แม่นยำยิ่งขึ้น ดังนั้น สื่อจึง เป็นสิ่งที่มีคุณค่า และมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็ก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2536 : 182) ได้ชี้ถึงคุณค่าของสื่อ การเรียนการสอนไว้ดังนี้

- (1) เป็นศูนย์รวมความสนใจของเด็ก และทำให้บทเรียนเป็นที่น่าสนใจ
- (2) เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนของครูและเด็ก ช่วยแสดงกรรมวิธีต่าง ๆ ซึ่งไม่สามารถอธิบายให้เห็นหรือเข้าใจด้วยการบรรยายธรรมดา เพราะการสอนที่ใช้แต่เพียงการพูด เพียงอย่างเดียว นั้น ไม่เพียงพอที่จะทำให้เด็กเกิดความรู้ความเข้าใจได้
- (3) ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี เนื่องจากได้มีโอกาสใช้ประสาทสัมผัสหลายทาง เช่น ได้จับต้อง ได้ยิน หรือได้ชิมด้วยตนเอง
- (4) ช่วยเร้าให้เกิดความสนใจ และสนุกเพลิดเพลินกับการเรียนการสอน ช่วยให้อยากเรียนรู้มากขึ้น
- (5) ช่วยให้เด็กจำได้เร็ว แม่นยำ และจำได้นานขึ้น
- (6) ครูจะสามารถอธิบายสิ่งที่เข้าใจยากให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น และใช้เวลาในการอธิบายน้อยลง
- (7) ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ตามความสนใจและความสามารถ ทำให้มีประสบการณ์กว้างขวางยิ่งขึ้น

สาวิตรี พงา (2545 : 51) ได้แบ่งสื่อการสอนออกเป็น 3 ประเภท คือ

(1) สื่อการสอนประเภทวัสดุ หมายถึง สิ่งที่ช่วยสอนที่มีการสิ้นเปลือง เช่น ซอล์ก ฟิล์มภาพถ่าย ภาพยนตร์ สไลด์ เป็นต้น

(2) สื่อการสอนประเภทอุปกรณ์ หมายถึง สิ่งช่วยสอนที่เป็นเครื่องมือ ซึ่งได้แก่ เครื่องรับวิทยุ และเครื่องเล่นเทปบันทึกเสียง เครื่องฉาย เช่น เครื่องฉายข้ามศีรษะ และเครื่องฉายภาพยนตร์กับอุปกรณ์ที่ไม่ใช่ทั้งเครื่องเสียง และเครื่องฉาย เช่น กระดานน้ำ ม้าหมุน และกระดานหก

(3) สื่อการสอนประเภทวิธีการหรือกระบวนการ ได้แก่ การจัดระบบ การสาธิต การทดลองเกม และกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมที่ครูจัดทำขึ้นแต่มุ่งให้นักเรียนเข้ามามีส่วนในการปฏิบัติ เช่น การเล่นเกมบทบาทสมมติ การจัดสถานการณ์จำลอง และการจัดศูนย์การเรียนรู้ เป็นต้น

แม้ว่าสื่อทั้ง 3 ประเภท จะเป็นสื่อการสอนที่ช่วยให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ ค่านิยม หรือ ทักษะที่ครูมีไปสู่ให้นักเรียนได้ แต่การใช้สื่อเหล่านี้กับเด็กปฐมวัยให้ได้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ยังขึ้นอยู่กับลักษณะ และชนิดของสื่อที่ผู้ใช้อย่างถูกต้อง รู้จักเลือกให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย และเนื้อหาสาระของการสอน ที่สำคัญที่สุดก็คือ ต้องให้เหมาะกับลักษณะและความสามารถหรือพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กปฐมวัยด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2536 : 183 - 185) กล่าวว่า สื่อที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

(1) ปลอดภัย สื่อที่จะสร้างหรือเลือกให้เด็ก ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสิ่งสำคัญ เช่น ทำด้วยวัสดุที่ไม่เป็นพิษเป็นภัยต่อเด็ก ผิวของวัสดุควรเรียบ ไม่มีเหลี่ยมที่จะตำมือเด็ก ขนาดของวัสดุจะต้องไม่เล็กเกินไปจนเด็กใส่รวมูกรูหนูได้ และมีความแข็งแรง

(2) ประโยชน์ สื่อที่จะสร้างหรือเลือกให้เด็กต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่เด็กจะได้เรียนรู้ และใช้ความคิดที่เหมาะสมกับความสามารถตามวัย และความสนใจของเด็ก ดังนี้

- 1) ช่วยเร้าความสนใจให้เด็กอยาก رؤ้อยากเห็น
- 2) ช่วยกระตุ้นให้เด็กพัฒนาการเรียนรู้
- 3) ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อการเคลื่อนไหว รวมทั้งช่วยพัฒนาประสาทตาและมือให้สัมพันธ์กัน

(3) ประหยัด สื่อที่จะสร้างหรือเลือกให้เด็กต้องคำนึงถึงความประหยัดในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ประหยัดเงิน ราคาไม่แพง
- 2) ประหยัดในแง่วัสดุ ใช้เศษวัสดุ

(4) ประสิทธิภาพ สื่อที่จะสร้างหรือเลือกให้เด็กต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพในการใช้ดังนี้

- 1) ใช้ประโยชน์ได้หลายอย่างหรือนำมาดัดแปลงใช้ประโยชน์ได้หลายโอกาส
- 2) ให้เด็กได้ประสบการณ์ตรงและเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองสื่อทุกชิ้นควรแนะนำ หรืออธิบายวิธีเล่น ตลอดจนข้อควรระวังในการเล่นให้เด็กเข้าใจเสียก่อน และครูจึงควรเปิดโอกาสอย่างเต็มที่ให้เด็กได้ฝึกสังเกต และต้องสัมผัสด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างอิสระบ้าง

สรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอนมีคุณประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนมาก เนื่องจากเป็นศูนย์รวมของความสนใจของเด็ก ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ใฝ่ใจ เด็กจำได้เร็วและแม่นยำ สามารถเข้าใจได้ง่าย สื่อการสอนแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ อุปกรณ์ หรือวิธีการ สื่อการสอนที่ดีควรปลอดภัยกับเด็ก เป็นประโยชน์ต่อการเรียน ประหยัดและมีประสิทธิภาพ

3. บุคลากรอาสาสมัครผู้ดูแลเด็ก

บุญเพ็ญ ภักดีจิต (2539 : 44) ได้กล่าวว่า สถานศึกษาเป็นสังคมแห่งใหม่ที่เด็กจะต้องเข้ามาสัมผัส และบุคคลสำคัญที่เข้ามามีบทบาทช่วยรับภาระเลี้ยงดูแทนบิดามารดา ก็คือ ครู ครูที่สอนเด็กเล็กนั้นย่อมมีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างไปจากครูระดับประถมหรือมัธยม เนื่องจากต้องทำตัวเป็นแม่ พี่เลี้ยง เพื่อน ดังนั้น ทัศนคติใจคอ กิริยามารยาท ตลอดจนความประพฤติของครูจึงมีความสำคัญ คุณลักษณะของครูที่สอนในชั้นเด็กเล็กมีดังนี้

- (1) มีบุคลิกภาพเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งกิริยาท่าทาง และการแต่งกาย
- (2) สุขภาพ อ่อนโยน
- (3) อารมณ์ดี ใจเย็น รับฟังเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็ก
- (4) มีความเมตตากรุณาต่อเด็ก
- (5) มีความเป็นระเบียบ สะอาดและประหยัด
- (6) อุดม ขยัน เอาใจใส่ต่อหน้าที่
- (7) ซื่อสัตย์และซื่อตรงต่อหน้าที่
- (8) มีความยุติธรรม
- (9) ยอมรับความจริง รักความก้าวหน้า
- (10) อุทิศตนให้การสอนอย่างจริงจัง
- (11) เข้าใจธรรมชาติและความต้องการของเด็กที่ต้องการดูแลเอาใจใส่

ลักษณะที่ดีของครูระดับประถมศึกษา

(1) การแต่งกาย ให้สุภาพเรียบร้อยสวยงาม สุภาพ กระโปรงไม่สั้น หรือยาวจนเกินไป เสื้อไม่ควรใสให้คอลึกกว้าง เพราะจะไม่สวยงามเมื่อก้มลง เสื้อและกระโปรงควรให้สะดวกต่อการเคลื่อนไหวคล่องแคล่ว เพราะครูต้องทำกิจกรรมร่วมกับเด็กต้องวิ่งต้องกระโดดต้องลุกนั่งให้ว่องไวทันเด็ก นอกจากเสื้อผ้าแล้ว เรื่องความสะอาด ของผม เล็บ มือ เป็นต้น

(2) บุคลิกภาพ เด็กระดับก่อนประถมศึกษาเป็นวัยที่กำลังเลียนแบบ เด็กจะจดจำลักษณะนิสัย ท่าทางต่าง ๆ จากผู้ที่อยู่ชดใกล้ โดยเฉพาะกับครู ดังนั้น ถ้าครูเป็นผู้ที่มีบุคลิกลักษณะที่ดี เด็กย่อมจะเป็นผู้ที่มีบุคลิกลักษณะที่ดีไปด้วย ดังนี้

1) กิริยาท่าทางสง่าผ่าเผย สุภาพเรียบร้อย รู้จักกาลเทศะ รู้จักมารยาทต่าง ๆ ตามแบบที่ดีในสังคมไทย ไม่ว่าจะเดิน ยืน นั่ง การรับประทาน การกราบ การไหว้ เป็นต้น รู้จักใช้คำ "สวัสดี" "เสียใจ" "ขอบคุณ" "ขอโทษ" ตามโอกาส ซึ่งนอกจากครูจะต้องปฏิบัติเป็นนิสัยให้เป็นตัวอย่างแก่เด็กแล้ว ครูต้องคอยเตือนเด็กให้ปฏิบัติจนเป็นนิสัยด้วย

2) ให้พูดจาสุภาพ ไพเราะ อ่อนหวาน อ่อนโยน ชัดเจน รู้จักพูด "ค่ะ" "ครับ" และใช้ภาษาให้เข้าใจง่าย

3) การควบคุมอารมณ์ ครูต้องมีความอดทนอดกลั้น ไม่แสดงอารมณ์โกรธหรือเกลียดให้เด็กเห็นง่าย ๆ หรือทำให้เด็กสะเทือนใจ เช่น เวลาเด็กร้องไห้ โยเย ครูจะต้องไม่แสดงอาการโกรธหรือรำคาญ เป็นต้น

(3) การปฏิบัติตนของครู

1) เตรียมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้น่าสนใจและพัฒนาเด็กครบทุกด้าน

2) ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

3) เข้าใจธรรมชาติและรู้พัฒนาการความต้องการของเด็ก

4) ให้ความรัก ความอบอุ่นแก่เด็กทุกคน

5) มีความขยัน

(4) การใช้คำพูด ครูต้องพูดจาให้ถูกต้องชัดเจนกับเด็ก และคอยตักเตือนให้พูดจาให้ถูกต้องโดยละมุนละม่อมให้เด็กพูดให้ไพเราะ จนเป็นนิสัย

(5) มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับเด็ก โดยครูให้ความรักความอบอุ่นกับเด็กใน 3 ลักษณะ คือ

1) การใช้สายตา ตาประสานตา

2) การใช้คำพูด ใช้คำพูดที่ไพเราะ สร้างสรรค์ ให้คำยกย่อง ชมเชย ให้กำลังใจ เป็นการเสริมแรงแก่เด็ก

3) การใช้สัมผัส โอบกอด สัมผัสเด็กด้วยความรัก เด็กจะเกิดความอบอุ่น

- (6) ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู ผู้ปกครอง วัด และชุมชน
- 1) ยิ้มแย้มแจ่มใส ทักทายผู้ปกครอง ตามทุกข์สุข และรับฟังความคิดเห็นจากผู้ปกครอง ฯลฯ
  - 2) เชิญผู้ปกครองมาร่วมชมกิจกรรมต่าง ๆ และอาจเชิญผู้ปกครองมาร่วมพัฒนาให้เกิดความคุ้นเคยกันระหว่างบ้าน - โรงเรียน - วัด เป็นต้น

บทบาทที่ดีของครูพี่เลี้ยง

ครูพี่เลี้ยงที่ดีต้องมีบทบาทที่เน้นของตนเองถึง 9 ข้อ คือ

- (1) รัก รักเด็ก และในเวลาเดียวกันก็ต้องทำตัวให้เด็กรัก จะต้องรักเด็กจริง ๆ และสนุกสนานร่วมกับเด็กจะต้องช่วยให้เด็กได้รับความอบอุ่นใจในการทำงาน และปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสนใจในงานเพิ่มมากขึ้น
- (2) นักเล่น จะต้องเล่นกับเด็ก เป็นคนยิ้มง่าย หัวเราะง่ายไม่เป็นคนเคร่งเครียด ร่วมเล่นสนุกสนาน ร่วมตื่นเต้นกับเด็ก ในขณะที่เด็กเล่นควรเล่นกับเด็กบ้าง ทำให้ครูได้มีโอกาสศึกษานิสัยใจคอ มารยาทของเด็กไปด้วยและสามารถจัดการเล่นสนุก ๆ สำหรับเด็กได้
- (3) นักร้อง ร้องเพลงเด็กง่าย ๆ ได้เพื่อจะได้นำเด็กร้องเพลงประกอบกิจกรรม มีอารมณ์ร่วมขณะร้องเพลงกับเด็ก รู้จักเลือกเพลงที่เหมาะสมกับวัยของเด็กและเสริมสร้างประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่เด็กด้วย
- (4) นักรำ รู้จักทำท่าทางการเคลื่อนไหวประกอบจังหวะเพลง ครูควรหัดรำให้เป็น และรู้จักดัดแปลงท่ารำให้เหมาะสมกับวัย และความสามารถของเด็ก จะทำให้เด็กได้สนุกสนาน ได้เคลื่อนไหวเป็นการบริหาร และออกกำลังกาย แสดงลีลาท่าทางประกอบจังหวะ และสื่อความหมายของภาษา พร้อมทั้งพัฒนาบุคลิกแก่เด็กไปด้วย
- (5) นักเล่า เด็กวัยนี้ชอบฟังนิทาน ดังนั้นครูควรจะเป็นนักเล่านิทานให้เด็กฟัง การเล่าเรื่องหรือนิทานให้กับเด็กเป็นสิ่งจำเป็นและต้องมีกลวิธี จะทำให้เด็กที่ยังไม่พร้อมที่จะเรียนหนังสือ เมื่อได้ฟังนิทานจากครู จะมีความเข้าใจภาษาได้ดีขึ้น
- (6) นักคิด เด็กระดับก่อนประถมศึกษาเป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็น ครูจะต้องพยายามคิดหาทางช่วยเหลือส่งเสริม กระตุ้นเด็กให้เกิดการเรียนรู้ คิดจัดกิจกรรม คิดหาอุปกรณ์นำมาใช้ เพื่อจูงใจให้เด็กอยากเรียน คิดวิธีการประเมินผลและนำผลมาคิดหาทางแก้ปัญหา และส่งเสริมให้ผลการเรียนรู้ของเด็กบรรลุตามจุดประสงค์ที่วางไว้
- (7) นักทำ ครูที่ดีต้องทำขยันทำสื่อ เพราะเด็กจะได้รับประสบการณ์เกิดการเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม โดยผ่านทางประสาทสัมผัส สื่อที่จัดทำ เช่น ภาพฉีก แผนภูมิ หุ่นจำลอง บัตรคำ หุ่นต่าง ๆ หนังสือเด็ก สมุดภาพ เป็นต้น

(8) นักฝัน เด็กก่อนประถมศึกษาเป็นวัยที่มีจินตนาการสูง อารมณ์อ่อนไหว เปลี่ยนแปลงง่าย ชอบโอ้อวด ชอบเพื่อน ชอบเล่นบทบาทสมมติ ครูจึงต้องเป็นนักฝันร่วมกับเด็กด้วย เพื่อให้โลกสมมติของเด็กเป็นจริงขึ้นมืออย่างมีเหตุผล เช่น จัดมุมต่าง ๆ ให้เด็กเข้าไปเล่นเด็กจะได้รักห้องเรียน รักครู รักโรงเรียน ทำให้อยากมาโรงเรียน

(9) นักแต่ง เด็กวัยนี้ชอบฟังนิทาน ครูต้องเป็นนักแต่งนิทาน แต่งเรื่องราว แต่งสถานที่ แต่งวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งแต่งตัวตนเองด้วย เพื่อช่วยดึงดูดความสนใจ กระตุ้นส่งเสริม ให้เด็กอยากรู้อยากเห็น อยากสัมผัสมากยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า ลักษณะการจัดการเรียนการสอนเด็กวัยเรียนที่มีประสิทธิภาพ คือ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ควรจะมีการจัดการเรียนการสอนที่ครอบคลุม เพื่อสนองตอบการพัฒนาของเด็กให้ครบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคมและสติปัญญา เพื่อพัฒนาการที่ดีของเด็กต่อไป และควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ครบทุกด้านเช่นกัน การจัดการเรียนการสอนควรมุ่งเน้นกิจกรรมด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ด้านการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านบุคลากรอาสาสมัครผู้ดูแลเด็ก เป็นต้น เพื่อให้เด็กได้สัมผัสการเรียนรู้ด้วยตนเอง และเด็กมีพัฒนาการที่ครบกับอายุ ดังนั้น ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรจัดกิจกรรมดังกล่าว เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัว และศึกษาต่อชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ต่อไปในอนาคต

การจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนในชุมชน

สำนักพัฒนาชุมชน (2545 : 29) ได้กล่าวไว้ว่า กรุงเทพมหานคร มีความปรารถนาที่จะสร้างสรรค์ให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบ ตลอดจนแนวทางการดำเนินงาน เพื่อให้การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชน ได้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในส่วนที่เป็นเด็กกลุ่มเป้าหมาย อาสาสมัครผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครอง

สำนักพัฒนาชุมชนจึงกำหนดแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชน และได้นำมาเป็นฐาน และแนวทางปฏิบัติ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. แนวคิดในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชน

1.1 การจัดให้มีการบริการสังคม โดยดำเนินการในลักษณะของ Day Care Service เพื่อแบ่งเบาภาระผู้ปกครอง และเพื่อให้เด็กในชุมชนซึ่งเป็นกลุ่มผู้ด้อยโอกาสได้มีการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่โรงเรียน

1.2 การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน เป็นกิจกรรมหนึ่งในหลาย ๆ กิจกรรมที่ดำเนินการ โดยคณะกรรมการชุมชน

2. วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน

2.1 เพื่อพัฒนาความพร้อมด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ตามหลักจิตวิทยาพัฒนาเด็กเล็ก และลดอัตราทุพโภชนาการของเด็กก่อนวัยเรียน

2.2 เพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กขณะออกไปประกอบอาชีพ และเป็นการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส ให้มีความพร้อมก่อนเข้าโรงเรียน

2.3 เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนตามกระบวนการพัฒนาชุมชน

3. เป้าหมาย

3.1 กลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กก่อนวัยเรียนที่มีอายุระหว่าง 2 - 6 ปี

3.2 เป้าหมายของการดำเนินงาน

(1) การดำเนินงานต้องไม่ซ้ำซ้อน แต่เป็นการรับช่วงต่อของสำนักพัฒนาชุมชน และสำนักการศึกษา ทั้งนี้ อาจแบ่งเด็กก่อนวัยเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม ช่วงอายุ 2 - 3 ปี และ 4 - 6 ปี สำหรับเด็กอายุตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป จะต้องพัฒนาให้มีความพร้อมและสามารถเข้าเรียนต่อในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครได้

(2) ในการให้บริการเด็กก่อนวัยเรียน ควรคำนึงถึงเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชนที่ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนตั้งอยู่ และชุมชนใกล้เคียงที่ไม่มีศูนย์ฯ เป็นหลัก การพิจารณาปรับเด็กก่อนวัยเรียน นอกเหนือจากนั้น ให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการชุมชน คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชน และสำนักงานเขต ทั้งนี้เนื่องจากอาจทำให้มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสูงขึ้น และมีผลต่อการขอรับสนับสนุนงบประมาณจากกรุงเทพมหานคร

4. การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชน

4.1 คณะกรรมการชุมชนสำรวจความต้องการ จำนวนเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชน และจัดเตรียมสถานที่ซึ่งต้องอยู่ในชุมชนที่จะดำเนินการ

(1) กรณีสถานที่เป็นของเอกชน จะต้องมียกเอกสารสิทธิหรือหนังสือแสดงความยินยอมให้ใช้ประโยชน์ถูกต้องตามกฎหมายและเป็นไปตามแนวทางปฏิบัติซึ่งกรุงเทพมหานครได้กำหนด

(2) การเช่าที่ดิน / อาคาร คณะกรรมการชุมชนจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชน

(3) สถานที่ที่กำหนดให้เป็นศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชน หากมีอาคารอยู่แล้วให้พิจารณาถึงความสะอาดปลอดภัย แสงแดดส่องถึง อากาศถ่ายเท ไม่อับชื้น กรณีที่จะสร้างขึ้นใหม่ให้เป็นไปตามข้อบัญญัติของกรุงเทพมหานครที่เกี่ยวข้อง และควรมีพื้นที่ว่างสำหรับใช้เป็นสนามเด็กเล่นด้วย

4.2 การประชาสัมพันธ์ คณะกรรมการชุมชนและผู้อยู่อาศัยในชุมชน ช่วยประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้เข้ามาใช้บริการจากศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชน

4.3 คณะกรรมการชุมชนยื่นเรื่องพร้อมแจ้งความประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชน และพร้อมการสนับสนุนเป็นลายลักษณ์อักษร ต่อผู้อำนวยการเขต และผู้อำนวยการเขตเป็นผู้พิจารณาตามความเหมาะสม

4.4 ผู้อำนวยการเขตพิจารณาการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชน และแต่งตั้งอาสาสมัครผู้ดูแลเด็กประจำศูนย์ โดยกรุงเทพมหานครสนับสนุนค่าตอบแทนอาสาสมัครผู้ดูแลเด็ก อาหารเสริม และวัสดุอุปกรณ์ ตามความเหมาะสม

4.5 การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชน กำหนดให้อยู่ในการควบคุมดูแลของคณะกรรมการชุมชน ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการสนับสนุนการพัฒนาชุมชน พ.ศ. 2536 ข้อ 4 โดยคณะกรรมการชุมชนแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชน และเมื่อได้มีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการชุมชน ให้คณะกรรมการชุมชนพิจารณาการปรับเปลี่ยนคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ได้ตามความเหมาะสม โดยให้ผ่านการเห็นชอบของผู้อำนวยการเขต

ในกรณีที่คณะกรรมการชุมชนและคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชน มีข้อขัดแย้งเกี่ยวกับการบริหารศูนย์ฯ ให้ผู้อำนวยการเขตเป็นผู้พิจารณาหาข้อยุติ โดยให้คำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานของศูนย์ฯ เป็นหลักการสำคัญ

5. อาสาสมัครผู้ดูแลเด็ก

ความหมายของคำว่า อาสาสมัครผู้ดูแลเด็ก

5.1 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการสนับสนุนการพัฒนาชุมชน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2539 กำหนดว่า อาสาสมัคร หมายความว่า บุคคลที่ปฏิบัติงานด้านการพัฒนาชุมชนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากผู้อำนวยการเขต

5.2 จำนวนอาสาสมัครผู้ดูแลเด็ก กำหนดตามสัดส่วน คือ เด็ก จำนวน 10 คน ต่อ อาสาสมัครผู้ดูแลเด็ก 1 คน

5.3 คุณสมบัติของอาสาสมัครผู้ดูแลเด็ก มีดังนี้ เพศหญิง อายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป คุณวุฒิตั้งแต่ ม.3 หรือเทียบเท่า มีภูมิลำเนา (อาศัย และหรือมีทะเบียนบ้าน) อยู่ในชุมชนที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนหรือชุมชนใกล้เคียง มีสุขภาพดี ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง มีความรักเด็ก สุภาพเรียบร้อย อ่อนโยน ร่าเริงแจ่มใส ซื่อสัตย์สุจริต ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีความกระตือรือร้น และมีลักษณะเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์

คุณสมบัติตามที่กำหนดนี้ไม่นำมาบังคับใช้กับอาสาสมัครที่ทำงานอยู่ก่อนที่แนวทางการบริหารจัดการฯ ฉบับนี้บังคับใช้

5.4 การคัดเลือกอาสาสมัครผู้ดูแลเด็ก

(1) วิธีการรับสมัคร

ให้คณะกรรมการชุมชนหรือคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ก่อนวัยเรียน ประกาศรับสมัครอาสาสมัครผู้ดูแลเด็กอย่างน้อย 15 วัน เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคล ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนด มีความรู้ความสามารถและมีความตั้งใจจริงที่จะมาปฏิบัติงานใน ตำแหน่งอาสาสมัครผู้ดูแลเด็ก

กำหนดวันรับสมัคร วันสอบคัดเลือก และวันประกาศผลสอบ กำหนด โดยคณะกรรมการชุมชนหรือคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนในชุมชน

หลักฐานการรับสมัคร

(2) วิธีการคัดเลือกอาสาสมัครผู้ดูแลเด็กก่อนวัยเรียน

คณะกรรมการคัดเลือก ประกอบด้วย คณะกรรมการชุมชนหรือ คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชน อย่างน้อย 2 คน และเจ้าหน้าที่ ในสังกัดฝ่ายพัฒนาชุมชน และสวัสดิการสังคมของสำนักงานเขตพื้นที่ 1 คน เป็นผู้พิจารณา คัดเลือก

ในวิธีการสอบสัมภาษณ์ เพื่อทดสอบความรู้ ทักษะคติที่เกี่ยวกับการ ปฏิบัติงาน ตลอดจนทดสอบพื้นฐานอารมณ์ เพื่อให้ได้ผู้มีคุณสมบัติตามที่กำหนด

การสอบข้อเขียน เพื่อทดสอบความรู้และการเขียนภาษาไทยที่ถูกต้อง อาจกระทำโดยการเขียนเรียงความ หัวข้อเรื่องให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการสอบคัดเลือก

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนในชุมชน กล่าวคือ การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนในชุมชนนั้น จัดตั้งขึ้นโดยกรุงเทพมหานคร เพื่อช่วย แบ่งเบาภาระของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพราะทางศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กมีค่าใช้จ่ายในการเข้าศึกษาไม่แพง ดังนั้น ผู้ปกครองจึงส่งบุตรหลานเข้าศึกษาใน ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนตามชุมชนใกล้บ้านแทน เพื่อให้เด็กได้ศึกษาและเตรียมความพร้อม ก่อนเข้าศึกษาต่อในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต่อไป เมื่อมีการเกิดศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ในชุมชนนั้น ทำให้ผู้ปกครองมีกำลังส่งเสียให้บุตรหลานได้เข้าเรียน เพื่อให้เด็กได้มีการเรียนรู้ และการปรับตัวในสังคมต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่ผ่านมา ซึ่งผลงานวิจัยที่ศึกษามีดังต่อไปนี้

งานวิจัยภายในประเทศ

มัทธนา รุสิดานนท์ (2544) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนที่พึงประสงค์ของโรงเรียนชุมชนวัดพิชิตพิทยาราม พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอน ควรเน้นด้านการเตรียมความพร้อมและวิชาการควบคู่กัน ควรเน้นวิชาการในด้านการอ่านและเขียน เห็นด้วยกับการจัดการสอนภาษาอังกฤษ สื่อการสอนควรจัดการสื่อเพิ่มเติม บุคลากรไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน อาคารสถานที่ที่มีความแข็งแรงปลอดภัย สภาพแวดล้อมควรจัดร่มไม้ให้มากกว่านี้ ควรปรับปรุงแก้ไขสนามและเครื่องเล่นให้มีความแข็งแรงปลอดภัย และควรจัดหาเพิ่มให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน นักเรียนส่วนใหญ่ชอบอาหารที่โรงเรียนจัดให้ การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองชั้นอนุบาลปีที่ 1 กับอนุบาลปีที่ 2 มีความคิดเห็นในเรื่องการสอนภาษาอังกฤษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนการเปรียบเทียบความคิดเห็นในด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

สุดารัตน์ แซ่ชี (2542) ได้ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่คาดหวังในเรื่องการจัดประสบการณ์การเรียนการสอน มุ่งพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพื่อให้เด็กมีความพร้อมเพื่อศึกษาต่อไปในระดับชั้นประถมศึกษาอนุบาลต้องเป็นผู้ที่ทำให้เด็กเกิดความรัก และไว้วางใจมากที่สุด สื่อการเรียนการสอนควรมีความปลอดภัย สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเหมาะสมกับเด็กอนุบาล ห้องเรียนมีการระบายอากาศและมีแสงสว่างเพียงพอ ครูต้องแจ้งข่าวสารให้ผู้ปกครองทราบสม่ำเสมอ และมีการเอาใจใส่ความปลอดภัยในการรับส่งนักเรียน

พรพิมล แซ่ชี (2540) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน : กรณีศึกษาโรงเรียนอนุบาลโชคชัยลาดพร้าว เขตลาดพร้าว วัดดุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษา โรงเรียนอนุบาลโชคชัย ลาดพร้าว ใน 6 ด้าน คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่สภาพแวดล้อม ด้านบุคลากร ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ด้านบริการและอำนวยความสะดวก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 320 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าเป็นโรงเรียนอนุบาลโชคชัยลาดพร้าว

จัดการศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นด้านการเรียนการสอนในประเด็นครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนเล่นนิทานและพูดหน้าชั้น และด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน ในประเด็นโรงเรียนเชิญผู้ปกครอง มาร่วมประชุมชี้แจงเกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียน โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนการสอน และโรงเรียนชี้แจงให้ความรู้เกี่ยวกับแนวการจัดประสบการณ์ ในชั้นอนุบาลให้ผู้ปกครองทราบ

วิชชุดา งามปลอด (2540) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาในระดับอนุบาล โดย 1) ด้านการจัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนการสอนคาดหวัง ให้นำเสนอเตรียมความพร้อมเพื่อการเรียนต่อในระดับประถมศึกษา โดยเสริมให้กล้าแสดงออกและมีทักษะในการติดต่อกับผู้อื่น การให้การบ้านควรให้ทุกวันเป็นการคิดตัวเลข คณิตศาสตร์ เสริมทักษะทางคณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษ เน้นคุณธรรม ด้านความขยันหมั่นเพียร 2) ด้านครูผู้สอนคาดหวังให้ครูเอาใจใส่ต่อเด็กมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก กรณีที่เด็กมีปัญหาด้านการเรียน ครูควรเชิญผู้ปกครองมาพบเพื่อหาแนวทางช่วยเหลือนักเรียน ระดับการศึกษาของครูไม่จำเป็นต้องสาขาอนุบาล แต่มีความสามารถได้หรือผ่านการอบรมด้านอนุบาล และเมื่อเด็กเลื่อนชั้นควรให้ครูคนใหม่ประจำชั้น 3) ด้านสื่อการเรียนการสอน คาดหวังให้ใช้สื่อประเภทเสริมความพร้อมทางคณิตศาสตร์และกิจกรรมอื่น โรงเรียนควรจัดหาสื่อเองมากกว่าที่จะให้ผู้ปกครองช่วยเหลือ 4) การจัดสภาพแวดล้อม คาดหวังให้มีห้องเรียนที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ อากาศถ่ายเทสะดวก มีเครื่องเล่นสนามไว้ในที่ที่เหมาะสม 5) การอำนวยความสะดวกและการบริการอื่น ๆ คาดหวังให้มีการจัดบริการอาหารว่างและอาหารกลางวันให้ถูกต้องตามหลักโภชนาการ อาคารเรียนอนุบาลควรเป็นเอกเทศแยกจากอาคารอื่น โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน 6) การประเมินผล คาดหวังให้ทำการประเมินผลเดือนละ 1 ครั้ง โดยใช้วิธีการตรวจผลงานเด็ก การสังเกตและนำเอาผลการประเมินไปพัฒนาเด็กให้ดีขึ้น

เขาวรัตน์ โทณผลิน (2539) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ผู้ปกครองนักเรียนตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชนมากที่สุด คือ 1) ปัจจัยด้านการเรียนการสอน ได้แก่ โรงเรียนมีการใช้สื่อการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี 2) ปัจจัยด้านบทบาทของครูปฐมวัย ได้แก่ กิริยาท่าทาง การพูดจา ต่อนักเรียนเหมาะสม 3) ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ โรงเรียนตั้งอยู่ใกล้บ้าน 4) ปัจจัยด้านการบริหารโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนที่มีการอบรมสั่งสอนโดยส่งเสริมกิริยามารยาท และจริยธรรมที่ดีให้กับนักเรียน 5) ปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน อาคารและสถานที่ ได้แก่ โรงเรียนมีการดูแลรักษาความสะอาดของอาคารสถานที่ เช่น ห้องน้ำ ห้องเรียน ห้องนอน ห้องอาหาร ตามลำดับ และส่วนปัจจัยด้านค่าธรรมเนียมการเรียน ได้แก่ อัตราค่าธรรมเนียมการเรียนต่าง ๆ มีความเหมาะสม เป็นเกณฑ์การตัดสินใจของผู้ปกครองน้อยกว่าปัจจัยอื่น ๆ

ดวงใจ ตระกูลช่าง (2538) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดบริการนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลแยมสอาด ปรากฏว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดบริการนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลแยมสอาด โดยส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ทั้งสามด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดบริการแนะแนวผู้ปกครอง ด้านการจัดบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยของนักเรียน และด้านการจัดรักษาความปลอดภัยให้แก่นักเรียน การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดบริการนักเรียน ปรากฏว่าผู้ปกครองนักเรียนที่มีระดับวุฒิการศึกษาและระดับรายได้ครอบครัวต่างกัน มีระดับความพึงพอใจต่อการจัดบริการนักเรียนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

สุมาลี มีพงษ์ (2538) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนอนุบาลเอกชนที่มีชั้นประถมศึกษา เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะมีอาชีพรับจ้างและมีบุตรหลานในการอุปการะจำนวนอย่างน้อย 1 คน มากที่สุดโดยมีวุฒิการศึกษาค่ำกว่าระดับปริญญาตรี ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะเลือกโรงเรียนที่อยู่ใกล้บ้าน มีคุณครูผู้ที่มีความรู้ทางด้านอนุบาล สัดส่วนในการดูแลนักเรียนมีสัดส่วนที่เหมาะสมมีการจัดการเรียนการสอนจะมุ่งเตรียมความพร้อมด้านพัฒนาการทั้ง 4 คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา เพื่อเตรียมความพร้อมไปประถมศึกษาปีที่ 1 อาคารสถานที่ภายในห้องเรียนและภายนอก มีความสะอาดเรียบร้อย ปลอดภัยมีบรรยากาศต่อการจัดการเรียนการสอน คุณครูต้องมีการประสานสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง ตลอดจนส่งข่าวสารการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องและมีการดูแลนักเรียนนอกเวลาเรียนอย่างใกล้ชิด และการสอนโดยใช้สื่อประกอบการสอน

ศุกร วัฒนพฤกษา (2538) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนวิวัฒนพฤกษา แผนกอนุบาลต่อการจัดการเรียนการสอนที่พึงประสงค์ ผลการวิจัย ปรากฏว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการดำเนินการจัดการเรียนการสอน ควรเน้นด้านวิชาการ และเห็นด้วยที่โรงเรียนจัดสอนคอมพิวเตอร์ ด้านอาคารเรียนมีความแข็งแรงปลอดภัย ห้องเรียนสะอาด การถ่ายเทอากาศและแสงสว่างเพียงพอ การดูแลเอาใจใส่ตลอดจนการใช้คำพูดและการปฏิบัติของครูอยู่ในเกณฑ์ดี นักเรียนส่วนใหญ่ชอบอาหารที่โรงเรียนจัดเตรียมให้ สำหรับสิ่งที่โรงเรียนควรปฏิบัติคือ ควรเน้นด้านวิชาการรวมทั้งเรื่องลายมือและความถูกต้องในการอ่านเขียน สื่อการเรียนการสอนควรมีหลากหลาย แปลกใหม่ มีสีสันสวยงาม รอบบริเวณโรงเรียนควรปลูกต้นไม้ใหญ่ และจัดหาเครื่องเล่นให้มีปริมาณเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ครูต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรม มีประสบการณ์หรือจบทางด้านอนุบาล โดยเฉพาะ อาหารควรมีคุณค่าตามหลักโภชนาการ

กุลกานต์ เล็กสกุล (2535) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเลือกโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้ปกครองในกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาลักษณะพื้นฐานของผู้ปกครอง เกณฑ์การเลือกโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามผู้ปกครองเด็กก่อนวัยเรียน โรงเรียนอนุบาลเอกชนใน

กรุงเทพมหานคร โดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 380 คน ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าไคสแควร์ ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะพื้นฐานของผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการหรือทำงานรัฐวิสาหกิจ และทำงานเอกชน มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีระดับรายได้ระหว่าง 10,001 - 20,000 บาท มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 36,834.70 บาท เกณฑ์การเลือกโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้ปกครอง ผู้ปกครองส่วนใหญ่พิจารณาเกณฑ์เรื่อง โรงเรียนตั้งอยู่ใกล้บ้าน โรงเรียนเน้นการเตรียมความพร้อมในทุก ๆ ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ครูผู้สอนมีมนุษยสัมพันธ์ ยิ้มแย้มแจ่มใส สุขภาพเรียบร้อย และโรงเรียนมีบริการอาหารกลางวัน อาหารว่าง และนมให้เด็ก ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะพื้นฐานของผู้ปกครองกับเกณฑ์การเลือกโรงเรียนอนุบาลที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีดังนี้ 1) อาชีพของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับเรื่องสนามเด็กเล่น ขนาดห้องเรียน การจัดการกิจกรรมระหว่างปิดภาคการศึกษา ผู้บริหารและครูมีการศึกษาด้านอนุบาลศึกษาโดยเฉพาะ และการจัดการเรียนการสอนของครู 2) การศึกษาของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับเรื่องความเหมาะสมของอุปกรณ์ เครื่องใช้ต่าง ๆ การเตรียมอุปกรณ์การเรียนการสอนสำหรับเด็ก ความเหมาะสมของจำนวนครูในแต่ละห้อง การจัดการเรียนการสอน และการบริการอาหารกลางวัน อาหารว่าง และนมให้เด็ก 3) รายได้ของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับเรื่องเครื่องเล่นสนามมีจำนวนเพียงพอและแข็งแรง ปลอดภัย ห้องนอนเงียบสงบ มีอากาศถ่ายเทสะดวก ครูมีการศึกษาทางด้านอนุบาลโดยเฉพาะ ที่เลี้ยงได้ผ่านการฝึกอบรมทางด้านอนุบาล จำนวนครูในแต่ละห้องเหมาะสม ครูมีมนุษยสัมพันธ์ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส เรียบร้อย และมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในบริเวณโรงเรียน

ชาญศักดิ์ เสงสมบุรณ์ (2533) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กที่มีต่อการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครอง ที่มีต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใน 5 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็ก ด้านการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก ด้านการบริหารงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็ก ด้านการสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการสภาตำบลกรรมการหมู่บ้าน ด้านการติดตามผลของเจ้าหน้าที่ และศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กที่มีการศึกษา อายุ มีตำแหน่งและไม่มีตำแหน่งในชุมชน และอาชีพต่างกันต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และศึกษาปัญหาความต้องการและข้อเสนอแนะ พบว่า ผู้ปกครองเด็กในศูนย์เด็กเล็กมีความคิดเห็นโดยรวมต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านการบริหารงานของคณะกรรมการพัฒนาเด็กมากที่สุด รองลงมาด้านการปฏิบัติงานผู้ดูแลเด็ก ด้านการติดตามผลของเจ้าหน้าที่ ด้านการสนับสนุนการดำเนินงานของกรรมการหมู่บ้าน กรรมการสภาตำบล และด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กตามลำดับ สำหรับปัญหาความต้องการและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครองมีความต้องการให้มีวัสดุอุปกรณ์การเรียน

การสอนมากกว่านี้ ควรมีการปรับปรุงอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ดีขึ้น ด้านผู้ดูแลเด็กควรมีความเอาใจใส่ในการทำงานให้มากขึ้น มีผู้ช่วยเหลือ มีการสนับสนุนจากแหล่งงบประมาณต่าง ๆ ทั้งภาคราชการ และเอกชน เพื่อนำมาใช้ในการดำเนินการต่อไป ผู้ปกครองเด็กที่มีการศึกษาอายุ มีตำแหน่ง และไม่มีตำแหน่งในชุมชน และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่ต่างกัน

อารยา วัฒนกิจ (2526) ศึกษาเรื่องปัจจัยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จำแนกเป็น 8 ด้าน พบว่า ผู้ปกครองของเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเขตคลอง จังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง และนับถือศาสนาอิสลาม มีอายุ การศึกษา จำนวนบุตร สถานภาพการสมรส การตัดสินใจใกล้เคียงกัน แต่มีความแตกต่างกันเรื่องรายได้ การเป็นผู้นำในชุมชน การเป็นสมาชิกกลุ่มสังคม และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุน้อยมีส่วนร่วมในกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กน้อยไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ผู้ปกครองระดับการศึกษาสูงมีส่วนร่วมในกิจกรรมศูนย์เล็กน้อยไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ผู้ปกครองที่มีระดับรายได้สูงมีส่วนร่วมในกิจกรรมศูนย์มากกว่าผู้ปกครองมีรายได้ต่ำเป็นไปตามสมมติฐาน ผู้ปกครองที่เข้าใจในวัตถุประสงค์การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากจะมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์มากกว่าผู้มีความเข้าใจเล็กน้อย เป็นไปตามสมมติฐาน ผู้ปกครองที่มีความคาดหวังในผลประโยชน์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมาก มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมศูนย์ปานกลาง ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ผู้ปกครองที่เป็นผู้นำท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมศูนย์มากกว่าผู้ไม่เป็นที่นำท้องถิ่น แต่ไม่อาจใช้สถิติพิสูจน์สมมติฐานได้ เนื่องจากจำนวนผู้ปกครองที่เป็นผู้นำท้องถิ่นมีจำนวนเล็กน้อย ผู้ปกครองที่เป็นผู้นำท้องถิ่น จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์สูงกว่าผู้ปกครองที่ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม เป็นไปตามสมมติฐาน ผู้ปกครองที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่รัฐบาลมาก จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์สูงกว่าผู้ปกครองที่มีการติดต่อกับเจ้าหน้าที่น้อย เป็นไปตามสมมติฐาน

พรหมมา ภางาม (2523) ได้ทำการศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความมุ่งหวังแตกต่างกัน ในเรื่องสภาพการณ์ที่ควรจะเป็นของการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน และผู้ปกครองที่มีเพศ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารโรงเรียน ปัญหาการสอน ปัญหาการให้บริการ และปัญหาด้านการเลี้ยงดูเด็ก ไม่แตกต่างกัน

สุธี ฤกษ์สุกสมพล (2523) ได้ศึกษาความคิดเห็นของพ่อแม่ที่ส่งเด็กเข้าโรงเรียนอนุบาลที่มุ่งจัดการศึกษาทางด้านการเตรียมความพร้อม กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองนักเรียนอนุบาล จำนวน 450 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติร้อยละ พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อนโยบายการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาลที่มุ่งเตรียมความพร้อมโดยเฉพาะจะทำให้เด็กมีความรู้สึกชอบมาโรงเรียนการเรียนเป็นการเตรียมความพร้อมด้านสติปัญญาให้พร้อมที่จะเรียนต่อไป เป็นการพัฒนาความ

พร้อมทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคมและจิตใจ การเรียนนี้ไม่เป็นการเร่งเด็กจนเกินไปเด็กกระตือรือร้นที่จะเรียน เด็กมีความกล้าที่จะแสดงออกและสนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว อยู่เสมอ เด็กรู้จักรับผิดชอบและช่วยเหลือตนเองได้อย่างดี เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่เคร่งเครียดกับการทำการบ้าน มีระเบียบและรู้จักรับผิดชอบตนเองเป็นการฝึกทักษะ เพื่อช่วยเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเรียน อ่าน เขียนต่อไป

งานวิจัยในต่างประเทศ

กัสโต, ลอริ เอลิซาเบธ (Casto, Lori Elizabeth. 1997) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของพ่อแม่เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานในการจัดการศึกษาเด็กก่อนวัยเรียน

ผลการวิจัยพบว่า พ่อแม่เด็กส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในเรื่องต่อไปนี้ คือ เรื่องสุขภาพความปลอดภัย การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนของเด็ก การมีการสื่อสารกับพ่อแม่ อาหารและโภชนาการ พ่อแม่ได้จัดอันดับความสำคัญจาก 42 องค์ประกอบย่อยของมาตรฐานหลัก 10 ข้อของสมาคมจัดการศึกษาของเด็ก (NAEYC) ได้ดังนี้

เด็กควรได้รับการดูแลตลอดเวลา

อาหารที่มีประโยชน์และคุณค่าทางโภชนาการ

ความคิดอ่านที่ท้าทาย

ทั้ง 3 ประเด็น พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจาก 1) ผู้ทำหน้าที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานทางการศึกษามีระดับการศึกษาแตกต่างกัน 2) การศึกษาของพ่อแม่มีความแตกต่างกันและ 3) โรงเรียนมีความแตกต่างกัน แต่ไม่พบความแตกต่างในพ่อแม่ ที่มีระดับรายได้แตกต่างกัน

การ์เซีย (Garcia. 1986) ได้ศึกษาเพื่อเสนอความคิดเห็นในการวางแผนการจัดหลักสูตรสำหรับเด็กอนุบาลเปอโรโตริกัน ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้เสนอแนะที่เป็นประโยชน์ คือ

1. ด้านหลักสูตร ควรสอนให้เด็กทราบถึงวัฒนธรรม ภูมิใจในความเป็นพลเมืองของประเทศ และควรจัดให้เด็กมีกิจกรรมและประสบการณ์

2. ด้านการเรียนการสอน ครูเป็นผู้แนะนำวิธีปฏิบัติในการเรียนรู้ และควรมีอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับความเข้าใจของเด็ก ครูควรเป็นผู้มีวุฒิทางการสอนอนุบาลโดยเฉพาะ

3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ควรมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด

มาซารุ (Masaru. 1971) ได้ศึกษาเรื่องการสอนเด็กเล็กในปี 1971 ได้ให้ความคิดเห็นในข้อเสนอนี้ไว้ว่า ครูอนุบาลจะต้องเข้าใจเด็ก เข้าใจกฎความเจริญเติบโต ต้องมีลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็ก เช่น ไม่พูดเสียงดังจนเกินไปในเวลาสอน น้ำเสียงเด็กฟังแล้วเกิดความอบอุ่น กิริยาท่าทางไม่รีบร้อน ไม่แสดงสีหน้าเบื่อหน่ายให้เด็กเห็น มีความกระตือรือร้นในการทำงาน แสดงความเป็นเพื่อนกับเด็ก มีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานและมีอารมณ์ร่าเริงแจ่มใส อยู่เสมอ โดยเฉพาะต้องเป็นคนรักเด็กด้วยจึงจะเป็นครูอนุบาลที่ดีได้